

---

ZBO-Verantwoording 2005  
Goedgekeurd door Raad van Commissarissen  
op 11 april 2006

---



# INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	3
2	TOEZICHT.....	5
2.1	Wat hebben we bereikt? .....	5
2.1.1	Goed prudentieel toezicht in 2005.....	5
2.1.2	Succesvolle integratie van het toezicht .....	8
2.1.3	Toekomstbestendig maken van het toezicht .....	10
2.2	Wat hebben we daarvoor gedaan? .....	13
2.2.1	Doelgroepspecifieke activiteiten.....	14
2.2.2	Toezichtbrede activiteiten .....	23
2.3	Wat heeft het gekost? .....	28
2.3.1	Toezichtkosten.....	28
2.3.2	Financiering toezicht .....	31
3	EXPORT- EN IMPORTGARANTIES .....	33
3.1	Wat hebben we bereikt? .....	33
3.2	Wat hebben we daarvoor gedaan? .....	35
3.3	Wat heeft het gekost? .....	35
4	GRONDSLAGEN KOSTENTOEREKENING .....	36
4.1	Gehanteerde sleutels .....	36
	ACCOUNTANTSVERKLARING .....	39
BIJLAGE 1	ONDERSTEUNING TOEZICHT EN EXIM .....	41
BIJLAGE 2	PROFIEL VAN HET TOEZICHT DOOR DNB .....	46
BIJLAGE 3	KOSTEN TOEZICHTACTIVITEITEN .....	52



# 1 INLEIDING

De ZBO verantwoording van DNB voor 2005 is opgesteld volgens de VBTB-systematiek (van beleidsbegroting tot beleidsverantwoording). Dit betekent dat – in lijn met de begroting van DNB – de verantwoording plaatsvindt op basis van het beantwoorden van de vragen ‘wat hebben we bereikt’, ‘wat hebben we daarvoor gedaan’ en ‘wat heeft het gekost’. Hierdoor wordt het verband tussen de werkelijke kosten en de realisatie van de doelstellingen zo transparant mogelijk gemaakt.

DNB houdt als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) prudentieel toezicht op financiële instellingen en adviseert de minister van Financiën over export- en importkredietverzekering (EXIM). Het prudentieel toezicht is er op gericht te bevorderen dat financiële instellingen hun verplichtingen aan het publiek nakomen, nu en in de toekomst. Daartoe worden in het toezicht normen gehandhaafd op het gebied van de liquiditeit (de mate waarin een instelling op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen), solvabiliteit (de mate waarin een instelling op de lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen) en de integriteit van de (administratieve) organisatie en het bestuur.

Toezicht biedt in een markteconomie echter geen garantie op het voorkomen van faillissementen. Dat bleek december 2005 toen voor het eerst in 22 jaar een in Nederland gevestigde kredietinstelling failliet ging, Van der Hoop bankiers NV. DNB heeft begin februari 2006 aan de minister van Financiën een rapport overhandigd over de wijze waarop zij de voorgaande jaren het toezicht op Van der Hoop bankiers NV heeft uitgevoerd.

## Kosten ZBO-taken in 2005

EUR miljoen

	Realisatie jan t/m dec 2005	Begroting jan t/m dec 2005	Vershil R-B jan t/m dec 2005	Vershil % jan t/m dec 2005
<i>Toezicht banken</i>	37,0	39,2	-2,2	-6%
<i>Toezicht pensioenfondsen</i>	20,2	20,8	-0,6	-3%
<i>Toezicht verzekeraars</i>	22,2	20,0	2,2	11%
<i>Overige toezichttaken</i>	8,5	10,0	-1,5	-15%
Toezicht totaal	87,9	90,0	-2,1	-2%
Exim	2,4	2,6	-0,2	-6%
<b>Totaal ZBO-taken</b>	<b>90,3</b>	<b>92,6</b>	<b>-2,3</b>	<b>-2%</b>

De overschrijding bij het toezicht op verzekeraars wordt voor een belangrijk deel (ongeveer 73%) veroorzaakt door de invoering van het toezicht op zorgverzekeraars. In december 2004 is het

wetsvoorstel voor de Zorgverzekeringswet (Zvw) aangenomen door de Tweede Kamer en deze wet is per 1 januari 2006 ingegaan. Voor DNB betekende dit dat er in 2005 – vooruitlopend op de invoering van de Zvw op 1 januari 2006 – een uitbreiding van haar werkzaamheden heeft plaatsgevonden. Deze uitbreiding was niet begroot en heeft in 2005 tot extra kosten geleid (circa EUR 1,6 miljoen).

Alle onderdelen van DNB kregen in 2005 een extra – en niet begrote – last uit hoofde van RJ 271.

Voor het verzekeringstoezicht leidde dit tot een extra last van EUR 0,4 miljoen (totaal toezicht EUR 1,4 miljoen).

Het document is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 behandelt de toezichtverantwoording en in hoofdstuk 3 worden de werkzaamheden in het kader van de export- en importkredietverzekering besproken. In hoofdstuk 4 worden de gehanteerde grondslagen voor de kostentoerekening en de heffingssystematiek uiteengezet en in hoofdstuk 5 volgt de accountantsverklaring. In de bijlagen volgt een toelichting op de ondersteunende activiteiten, een beschrijving van het toezicht van DNB en een overzicht van de kosten van toezichtactiviteiten.

## 2 TOEZICHT

*Realisatie EUR 87,9 miljoen, begroting EUR 90,0 miljoen*

DNB houdt prudentieel toezicht op vijf doelgroepen (banken, verzekeraars, pensioenfondsen, effecten- en beleggingsinstellingen), integriteitstoezicht op geldtransactie- en trustkantoren en specifiek Wid/Wet MOT-toezicht op creditcardmaatschappijen en casino's. In dit hoofdstuk volgt een verantwoording over de in 2005 bereikte resultaten, activiteiten en kosten met betrekking tot de toezichttaak van DNB.

In de verantwoording over het toezicht van DNB wordt – conform de opzet van de begroting 2005 – achtereenvolgens ingegaan op:

- Paragraaf 2.1, Wat hebben we bereikt?: behaalde resultaten vergeleken met de gestelde doelen.
- Paragraaf 2.2, Wat hebben we daarvoor gedaan?: doelgroepspecifieke en toezichtbrede activiteiten.
- Paragraaf 2.3, Wat heeft het gekost?: kosten per doelgroep en financiering van deze kosten (exploitatiesaldo).

### 2.1 Wat hebben we bereikt?

DNB heeft in de begroting 2005 drie hoofddoelstellingen voor het toezicht onderscheiden. De meeste aandacht ging in 2005 vanzelfsprekend uit naar een goede uitvoering van het prudentieel toezicht op de financiële instellingen in Nederland. Een tweede hoofddoelstelling die specifiek in 2005 de aandacht heeft gevraagd, betrof de succesvolle integratie van het voormalige DNB-toezicht en het voormalige PVK-toezicht. In de derde plaats is in 2005 conform de doelstelling in de begroting veel aandacht besteed aan de continu noodzakelijke verdere verbetering van het toezicht, ofwel het toekomstbestendig maken van het toezicht. De resultaten in 2005 met betrekking tot deze drie hoofddoelstellingen worden hieronder verder uitgewerkt.

#### 2.1.1 Uitvoering prudentieel toezicht in 2005

Het prudentieel toezicht is gericht op de soliditeit van financiële instellingen het bijdragen aan de stabiliteit van de financiële sector. Uit dien hoofde wordt ook integriteitstoezicht gehouden. In de begroting 2005 is dit geoperationaliseerd via de doelstellingen in tabel 2.1.1. Na tabel 2.1.1 worden de resultaten met betrekking tot deze doelstellingen toegelicht.

**Tabel 2.1.1 Operationele doelstellingen 2005**

Operationele doelstellingen 2005	Prestatie-indicator met streefwaarde	Uitkomst
1 Tijdige verlening van vergunningen	Zo veel mogelijk binnen de wettelijk gestelde termijnen gefinaliseerd (overschrijding alleen indien extra onderzoek vereist is)	Gehaald: 100 %
2 Actueel risicobeeld	MARS/RAST bijgewerkt binnen 1 maand na afloop onderzoeken.	Gehaald
3 Actueel risicobeeld	Geen onverwachte deconfitures bij kredietinstellingen	Zie toelichting
4 Actueel risicobeeld	Geen onverwachte deconfitures bij verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen zonder dat we de polishouders kunnen helpen.	Gehaald
5 Gefocuste onderzoeken	Onderzoeken uitgevoerd volgens toezichtplan.	Gehaald
6 Beperking doorlooptijd tijdelijk verhoogd toezicht	Daling doorlooptijd tijdelijk verhoogd toezicht	Grotendeels gehaald, zie toelichting
7 Geen operationele overlap met AFM-toezicht	Geen klachten over overlap	Gehaald
8 Consistente en adequate uitvoering integriteitstoezicht	Aantal integriteitkwesities bij onder toezicht staande instellingen te wijten aan gebreken in opzet, bestaan en werking preventief stelsel is niet hoger dan 15	Gehaald: 7 integriteitskwesities

1. Alle vergunningen zijn binnen de wettelijke termijn verleend.
2. De basis voor goed toezicht wordt gevormd door een zo actueel mogelijk beeld van de instelling, zodat er signalen zijn om, indien nodig, tijdig in te grijpen. On site onderzoeken bij instellingen vormen daarbij een belangrijk instrument (zie ook doelstelling 5). In 2005 zijn de resultaten van onderzoeken bij financiële instellingen tijdig – binnen één maand na afloop onderzoek – verwerkt in het risicobeeld van de betreffende instellingen.
3. Zoals in de inleiding reeds is aangegeven, biedt toezicht in een markteconomie geen garantie op het voorkomen van faillissementen. Dat werd duidelijk door het faillissement van Van der Hoop bankiers NV. DNB heeft tot en met 2005 intensief toezicht gehouden op Van der Hoop. In 2005 is twee keer liquiditeitssteun geboden. DNB was genoodzaakt om op 9 december 2005 bij de Rechtbank de noodregeling aan te vragen. Daarbij zijn twee bewindvoerders aangesteld. Op 16 december 2005 werd het faillissement uitgesproken. Bij het uitroepen van de noodregeling – op 9 december – is de Collectieve Garantie regeling van DNB voor gedupeerde rekeninghouders in werking getreden.
4. Bij verzekeraars en pensioenfondsen hebben zich geen onverwachte deconfitures voorgedaan. Wel zijn meer verzekeraars onder verhoogd toezicht gesteld (zie ook doelstelling 6).
5. De prioriteitstelling van toezichtgebieden gebeurt mede op basis van een (crosssectorale) risicoanalyse, waarbij in 2005 integriteit een speerpunt was. Onderzoeken zijn – rekeninghoudend



met deze prioriteitstelling (onderzoek gebeurd daar waar de risico's hoger (of hoog) zijn) – uitgevoerd volgens het toezichtplan.

6. Een indicator voor de effectiviteit van bijsturing door DNB in 2005 was de beperking van de doorlooptijd van tijdelijk verhoogd toezicht op verzekeraars en pensioenfondsen die niet aan hun prudentiële verplichtingen voldoen. Deze doelstelling is grotendeels gehaald. Waar dat niet het geval is, wordt dit vooral veroorzaakt door het feit dat een verhoging van de intensiteit van het toezicht ertoe heeft geleid dat meer verzekeraars onder verhoogd toezicht zijn gesteld (van 21 ultimo 2004 naar 32 ultimo 2005). Het aantal pensioenfondsen dat onder verhoogd toezicht staat, is overigens gedaald van 13 ultimo 2004 tot 8 ultimo 2005. Het beperken van de doorlooptijd – door het snel op orde brengen van hun zaken – is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het management van de onder toezicht staande instelling zelf.
7. Bij het meldpunt overlap zijn in 2005 geen klachten over overlap met de AFM binnengekomen.
8. In 2005 hebben zich zeven integriteitkwetsies voorgedaan (waarvan een aantal met hoge nieuwswaarde) die waren te wijten aan gebreken in opzet, bestaan en werking van het preventieve stelsel (streefwaarde 2005 was niet hoger dan 15).

Customer Due Diligence (CDD), ofwel de toetsing door kredietinstellingen en verzekeraars van hun relaties, is een beheersingskader om misbruik van instellingen door relaties te voorkomen. CDD is cruciaal voor een integer financieel stelsel. Nadat in 2004 bij kredietinstellingen opzet en bestaan van CDD-maatregelen zijn beoordeeld, is in het afgelopen jaar de nadruk gelegd op de werking van het beheersingskader, met name bij de grotere kredietinstellingen.

Ten aanzien van verzekeraars heeft de ingezette lijn ten aanzien van integere bedrijfsvoering geleid tot ontwikkeling van hierop toegesneden risicogebaseerde toezichtinstrumenten. Daarbij is gebruik gemaakt van de ervaringen bij kredietinstellingen. Toepassing van de verschillende instrumenten moet leiden tot effectieve en efficiënte inzet van toezichtcapaciteit en tot uniforme toepassing van wet- en regelgeving, waaronder CDD. De testfase van het instrumentarium is eind 2005 ingegaan, waarna dit in de loop van 2006 kan worden toegepast in het integriteittoezicht bij verzekeraars.

Naast 'integere bedrijfsvoering' geldt voor de integriteit van het financiële stelsel als randvoorwaarde dat er betrouwbare bestuurders zijn. In 2005 is verder invulling gegeven aan deze taak. Voor alle toezichtwetten gezamenlijk is in circa 75 gevallen een nader onderzoek afgerond. 12 keer is besloten tot een negatieve uitkomst van de betrouwbaarheidstoets.

## 2.1.2 Succesvolle integratie van het toezicht

Nog voor de fusie een feit was, is veel werk verzet om de integratie van het voormalige PVK toezicht en het voormalige DNB toezicht mogelijk te maken. Om een verdere integratie van het toezicht te bereiken waren voor 2005 de volgende vier doelstellingen geformuleerd.

<b>Doelstelling</b>	<b>Indicator</b>	<b>Streefwaarde</b>	<b>Uitkomst</b>
Succesvolle integratie van het toezicht	Toezicht financiële conglomeraten geïntegreerd	Hiervoor is een uitgebreid stappenplan opgesteld. Indien dit wordt uitgevoerd kan gesteld worden dat de integratie in principe in het tweede kwartaal van 2005 is voltooid.	Integratie is succesvol doorgevoerd, zie toelichting.
	Pensioenpilot afgerond en conclusies voor toezichtmodel getrokken	PvA pensioenpilot opgesteld. Deze wordt in Q2 2005 afgerond, waarna conclusies zullen worden getrokken.	Pensioenpilot is geëvalueerd en er is besloten om de pilot 1 jaar voort te zetten.
	Expertisecentra functioneren goed	Uitkomst van de tevredenheidmetingen in 2005 geeft aan dat de gewenste efficiëntie en effectiviteit wordt gehaald.	Op basis van een tevredenheidmeting binnen DNB onder toezichthouders is vastgesteld dat gewenste efficiency en effectiviteit is gehaald.
	Integratie MARS/RAST volgens plan	Eind augustus zal een PvA worden gepresenteerd, uitvoering volgens de mijlpalen uit dit plan	Integratie is volgens plan uitgevoerd. Nieuw handboek en programma (FIRM) is in december 2005 in gebruik genomen.

Hieronder worden de resultaten van DNB ten aanzien van deze doelstellingen toegelicht.

**Integratie van het toezicht op financiële conglomeratengeslaagd** Voor de fusie was er al sprake van veel afstemming tussen de toezichthouders van DNB en de PVK, die respectievelijk het toezicht op de bancaire en de verzekeringskant van de grote Nederlandse financiële conglomeraten uitvoerden. Sinds medio 2004 zijn deze toezichthouders samengevoegd in crosssectorale teams op instellingsniveau en zijn werkmethoden steeds verder op elkaar afgestemd. Om het inzicht in deze instellingen te vergroten zijn in 2005 tien actiepunten geformuleerd, waaronder het opstellen van een geïntegreerde toezichtplanning, het voeren van beleids- en jaargesprekken op groepsniveau en het uitvoeren van werkzaamheden in het kader van het lopend toezicht en onderzoeken bij groepsbrede activiteiten en/of functies van de financiële conglomeraten, zoals risicomanagement en compliance. Alle actiepunten zijn uitgevoerd.

Verder is in de loop van 2005 een nieuw kwaliteitshandboek in gebruik genomen, dat de basis vormt voor de standaard werkprocessen voor alle onder toezicht staande instellingen. Overigens wordt dit

handboek ook gebruikt voor het toezicht op instellingen die niet tot een financieel conglomeraat behoren.

### **Pilot integratie toezicht op uitbestede pensioenfondsdiensten 1 jaar verlengd**

Een groot aantal pensioenfondsen heeft (een deel van) hun diensten uitbesteed aan grote financiële conglomeraten. Door middel van een pilotproject bij één van de grote Nederlandse financiële conglomeraten wordt door DNB nagegaan in hoeverre efficiency- en of effectiviteitsvoordeel te behalen valt als het toezicht op de desbetreffende pensioenfondsen bij het toezicht op financiële conglomeraten wordt ondergebracht. In dit kader zijn drie pensioentoezichthouders aan het toezichtteam voor dit financiële conglomeraat toegevoegd. In 2005 zijn door de betrokken pensioen- en verzekeringstoezichthouders gezamenlijk gesprekken gevoerd en is ook een gezamenlijk onderzoek bij het financiële conglomeraat uitgevoerd. Eind 2005 is de pilot geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is besloten de ‘pensioenpilot’ met een jaar te verlengen met als doel de voor- en nadelen van de constructie nog beter in kaart te brengen.

### **Kennis en consistentie verhoogd door goed functionerende expertisecentra**

In het kader van het fusie- en reorganisatieproces is de centralisatie in zogenaamde expertisecentra van medewerkers die zich bezighouden met activiteiten die voor meerdere toezichtdoelgroepen worden uitgevoerd verder uitgebreid. Het gaat hier bij om activiteiten die verband houden met a) ‘register en toetsing’, b) ‘materieel toezicht’ en c) ‘reinsurance en asset and liability management’.

In 2005 is gebleken dat de gecentraliseerde opzet de functionele expertise, efficiëntie en effectiviteit van de taakuitvoering ten goede is gekomen en daarmee voordelen biedt voor externe en interne partijen die contacten hebben met de expertisecentra.

**Nieuw risicoanalysemodel FIRM** Het belangrijkste instrument waarmee de toezichthouder zijn beeld van het risicoprofiel van een onder toezicht staande instelling op een gestructureerde wijze invult, is het risicoanalysemodel. Aan de hand van dit model beoordeelt DNB de aanwezigheid van voor de instelling relevante risico’s en de beheersing ervan door de instelling. Het model wordt ondersteund door een computerprogramma waarin de verzamelde gegevens worden vastgelegd. DNB en PVK hadden allebei hun eigen risicoanalysemodel (MARS van de PVK, RAST van DNB) welke werd ondersteund door een eigen tool. Het lag voor de hand om beide modellen na de fusie zoveel mogelijk te integreren, immers, het is voor de geïntegreerde organisatie uit het oogpunt van efficiency en effectiviteit bevorderlijk om processen zoveel mogelijk te harmoniseren. In een toezichtbreed project is in 2005 een flinke inspanning geleverd om de twee risicoanalysemethodes te integreren. Dit leidde eind 2005 tot de invoering van een nieuw handboek en programma, genaamd FIRM; de Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode, welke geschikt is voor risicoanalyse van alle typen onder toezichtstaande instellingen van DNB.

### 2.1.3 Toekomstbestendig maken van het toezicht

De financiële wereld verandert snel en wordt steeds complexer. Om deze veranderingen bij te houden dient het toezicht continu mee te veranderen. Om dit te bereiken waren voor 2005 de volgende vier doelstellingen geformuleerd.

<b>Tabel 2.1.3 Doelstelling Toezicht</b>			
<b>Doelstelling</b>	<b>Indicator</b>	<b>Streefwaarde</b>	<b>Uitkomst</b>
Toekomstbestendig maken van het toezicht	Rapport 'Visie op DNB toezicht 2006-2010'	Presentatie nieuwe toezichtstrategie medio 2005	Uitwerking heeft meer tijd gevegd. Eerste helft 2006 volgt bespreking met ministeries en koepelorganisaties.
	Periodieke externe beoordeling toezicht	Opzet externe beoordeling opgenomen in de nieuwe toezichtstrategie	Volgt na afronding rapport 'Visie op DNB toezicht 2006-2010'.
	Verdere verbetering van het toezicht op pensioenfondsen en verzekeraars	Doorvoeren aanpassingen	Aanpassingen doorgevoerd. Toezicht geïntensiveerd.
	Stappenplannen implementatie grote projecten: a) Bazel II, b) Solvency II en c) FTK	In 2005 zijn voor alle projecten stappenplannen gemaakt, invoering volgens deze plannen	Bazel II en Solvency II op schema. Implementatie FTK is een jaar uitgesteld.

Hieronder worden de resultaten van DNB ten aanzien van deze doelstellingen verder toegelicht.

#### **“Visie op DNB toezicht 2006-2010” gereed voor bespreking met externe stakeholders**

DNB had zich voorgenomen om in de tweede helft van 2005 een herijking van de toezichtstrategie te presenteren. Daarbij is de horizon van de nieuwe toezichtstrategie beperkt tot 2010, omdat de toezichtstrategie zich continu zal moeten aanpassen aan de veranderende omstandigheden in de financiële wereld. Een goede uitwerking van de toekomstvisie ten aanzien van het toezicht van DNB heeft meer tijd gevegd dan vooraf geschat. Hiervoor zijn diverse redenen, waaronder a) voortschrijdend inzicht op de eisen die aan het hedendaagse toezicht worden gesteld, b) een gewijzigde context (denk hierbij onder andere het maatschappelijke bewustzijn ten aanzien van integriteit) en c) het grote aantal wijzigingen in de nationale en internationale wet- en regelgeving. Gezien het belang voor de toekomstige inrichting van het toezicht, heeft DNB bij het opstellen van haar toekomstvisie gekozen voor kwaliteit in plaats van snelheid. Inmiddels is het rapport “Visie op DNB toezicht 2006-2010” afgerond en op 9 februari 2006 besproken met de Raad van Commissarissen (RvC) van DNB. De RvC heeft zich positief over het rapport uitgesproken. In het vervolgtraject zullen de resultaten achtereenvolgens worden besproken met de ministeries en de koepelorganisaties. Het rapport beveelt accentverschuivingen aan op een vijftal hoofdpunten: i) versterking van de risico-oriëntatie, ii) aanscherping van het actuele financiële beeld van een

instelling, iii) flexibilisering van toezichtinzet, iv) intensivering van het integriteittoezicht en v) meer transparantie en verantwoording over de doelen, aanpak, bevindingen en resultaten van het toezicht.

**Externe beoordelingen van het toezicht uitgesteld** DNB hecht veel waarde aan externe beoordelingen van het toezicht. Dit is een effectieve manier om zelfreflectie en aanpassingen aan veranderende omstandigheden te stimuleren. DNB had zich voorgenomen om mede op basis van het rapport 'Visie op DNB toezicht 2006-2010' een aanpak en normenkader te ontwikkelen en de eerste beoordeling in 2005 vorm te geven. Aangezien het rapport pas aan het eind van 2005 beschikbaar was, is deze externe beoordeling eveneens uitgesteld.

### **Het toezicht op pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen in 2005 verbeterd**

Vershillende ontwikkelingen maken het noodzakelijk om, vooruitlopend op de herijking van de toezichtstrategie, intensiveringen door te voeren in het toezicht op pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

De belangrijkste ontwikkelingen en de daarbij doorgevoerde intensiveringen zijn:

1. Uitbreiden toezichtcapaciteit levensverzekeraars: In 2005 is vastgesteld dat de administratieve processen rond polisbeheer bij een groot aantal *levensverzekeraars* niet op orde is (zie ook de uitgevoerde onderzoeken in paragraaf 2.2.1 onder verzekeringsmaatschappijen). Dit resulteert ondermeer in te lange doorlooptijden en fouten bij deze verzekeraars. Dat is niet alleen vervelend voor de klanten van verzekeraars, maar het leidt ook tot onvolledige, onjuiste en niet tijdige informatie over de technische voorzieningen, marktrisico's en daarvan afgeleid de solvabiliteit. Op deze onderwerpen is in 2005 meer toezichtcapaciteit ingezet.
2. Intensiveren toezicht herverzekering: Ten behoeve van verbetering van het toezicht op de herverzekering van verzekeringsmaatschappijen en vooruitlopend op de invoering van toezicht op herverzekeraars is in 2005 het aantal herverzekeringsexperts uitgebreid van 1 naar 3 fte. De invulling hiervan is in de loop van het 2<sup>e</sup> halfjaar 2005 volledig gerealiseerd.
3. Verhogen onderzoeksintensiteit bij pensioenfondsen: Voor pensioenfondsen is nieuw beleid gedefinieerd (Van binnen naar buiten) met als doel het actuele beeld van de onder toezicht staande pensioenfondsen verder te verbeteren. De uitvoering ervan heeft geleid tot het verhogen van het aantal gesprekken en on site uitgevoerde onderzoeken bij pensioenfondsen (in 2005 circa 250 gesprekken en 240 onderzoeken).
4. Verbeteren kwaliteit medewerkers: De voorgenomen investering in kwaliteitsverbetering van de medewerkers heeft vorm gekregen in de uitvoering van opleidingsprogramma's. De programma's omvatten zowel de vaktechnische competenties als andere relevante vaardigheden. Bijzondere aandacht is gegeven aan de FTK-kennisoverdracht.

5. Verhogen effectiviteit en efficiency toezichtprocessen: De effectiviteit en de efficiency van het toezicht op pensioenfondsen en het toezicht op verzekeraars is verhoogd door beide toezichtgebieden te clusteren in twee afzonderlijke divisies.

Deze intensiveringen hebben onder andere geresulteerd in een beter zicht op problemen bij onder toezicht staande verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen (zie ook doelstelling 6 in paragraaf 2.1.1).

**Tijdige voorbereiding op wijzigingen in toezichtwetgeving en internationale afspraken** Zodra toekomstige wijzigingen in wetgeving of internationale concrete vormen beginnen aan te nemen en de mogelijke impact op de toezichtpraktijk aanzienlijk blijkt, wordt een projectteam opgezet dat een volledig stappenplan inclusief mijlpalen ontwikkelt, zodat DNB tijdig is voorbereid op de invoering van de wijzigingen. De voortgang van deze projecten wordt vervolgens aan de hand van deze stappenplannen bewaakt.

De belangrijkste veranderingstrajecten in het kader van toezichtwetgeving en internationale afspraken, waarop DNB zich in 2005 heeft voorbereid, waren: Bazel II, Solvency II, het Financieel Toetsingskader (FTK), de nieuwe Pensioenwet(PW), de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Zorgverzekeringswet (Zvw). Met uitzondering van Solvency II is voor alle veranderingstrajecten een stappenplan met mijlpalen ontwikkeld. Voor Solvency II is nog geen sprake van concrete vormen of implementatie, de invoering van het nieuwe regime wordt niet eerder dan 2010 verwacht. De implementatie van Bazel II ligt op schema. De invoering van de Wft, de PW en (in samenhang met de PW) het FTK zijn uitgesteld. De invoering van de Zorgverzekeringswet heeft daarentegen veel eerder plaatsgevonden dan bij het opstellen van de begroting 2005 was voorzien. De voortgang op dergelijke veranderingstrajecten is veelal extern gedreven en verschilt per traject (zie paragraaf 2.2.2 voor een inhoudelijke toelichting). Dit vraagt om een flexibele opzet van de projectplanning.

## **2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?**

Vooruitlopend op de totstandkoming van de Wet Financieel Toezicht (Wft) is deze verantwoording – net als de begroting – opgesteld op het niveau van de verschillende toezichtdoelgroepen van DNB, zoals kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen. De totale personele inzet (in fte's) voor de verschillende toezichtdoelgroepen in 2005 wordt uiteengezet in de tabel 2.2.

Het toezicht door DNB omvat vijf hoofdactiviteiten: markttoetreding, lopend (regulier) toezicht, handhaving (inclusief de beëindiging van financiële instellingen), beleidsontwikkeling en onderzoek. In bijlage 2, Profiel van het toezicht door DNB, volgt een generieke beschrijving van deze activiteiten. In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de bijzonderheden in 2005. De doelgroepspecifieke activiteiten worden nader uitgewerkt in paragraaf 2.2.1 en de toezichtbrede activiteiten in paragraaf 2.2.2.

In 2005 is voor de toezichtactiviteiten een personele capaciteit ingezet van 381,9 fte (direct personeel). Dit is circa 20 fte lager dan begroot (402,3 fte). Door een gefocuste inzet op basis van het risicobeeld van instellingen heeft dat dit jaar niet tot problemen geleid in de uitvoering van het toezicht. Wel heeft de onderbezetting de organisatie aanzienlijk onder druk gezet en is een aantal onderzoeken uitgesteld.

Bij het verzekeringstoezicht had DNB in de begroting 2005 een taakstelling op zich genomen van EUR 1,16 miljoen. DNB wilde dit realiseren door het aanhouden van vacatures. De – niet begrote – extra werkzaamheden als gevolg van de invoering van de zorgverzekeringswet (extra personele inzet bijna 7 fte) resulteerde echter in een beperkte overschrijding van de personele inzet (zie paragraaf 2.2.1, alinea over verzekeringsmaatschappijen).

## 2.2.1 Doelgroepspecifieke activiteiten

**Markttoetreding** In onderstaande tabellen volgt een overzicht van het aantal financiële instellingen in Nederland waarop DNB toezicht houdt en de toetsing van beleidsbepalende personen bij deze instellingen.

**Tabel 2.2.1.1 Aantal inschrijvingen in register**

	<u>Ultimo 2004</u>	<u>Ultimo 2005</u>
Kredietinstellingen (banken)	821	781
Pensioenfondsen	839	800
Verzekeringsmaatschappijen	363	352
Geldtransactiekantoren	30	28
Trustkantoren	31	119

Ultimo 2005 hield DNB in het kader van de Wtk toezicht op 117 kredietinstellingen en 5 overige financiële instellingen. Het verschil met de hierboven genoemde 781 ingeschreven banken wordt onder andere verklaard doordat Rabobank als één onder toezicht staande instelling wordt gerekend, terwijl er 258 lokale Rabobanken staan ingeschreven. Verder vallen 401 EU-kredietinstellingen niet onder toezicht van DNB, maar onder dat van de thuisstaattoezichthouder.

Het aantal geregistreerde pensioenfondsen is opgebouwd uit 685 ondernemingspensioenfondsen, 103 bedrijfstakpensioenfondsen en 12 beroepspensioenfondsen. Het aantal geregistreerde verzekeringsmaatschappijen is opgebouwd uit 234 schadeverzekeraars, 77 levensverzekeraars en 41 natura-uitvaartverzekeraars. Het totale aantal ziektekostenverzekeraars is 51, waarvan er 35 ook als zorgverzekeraar zijn aangemerkt. In verband met de invoering van de Zvw hebben in 2005 11 zorgverzekeraars een nieuwe vergunning aangevraagd (die DNB inmiddels heeft toegezegd). Daarnaast krijgen 14 ziekenfondsen van rechtswege een vergunning. Verder zijn er 10 bestaande zorgverzekeraars.

Naast het verlenen van vergunningen beoordeelt DNB ook voorgenomen deelnemingen groter dan 10% in of door een onder toezicht staande instelling. Hiervoor is een zogeheten verklaring van geen bezwaar (vvgb) van DNB vereist. In 2005 zijn 962 vvgb's met betrekking tot kredietinstellingen verleend, tegen 1214 in 2004. Met betrekking tot deelnemingen in of door verzekeringsinstellingen zijn 164 vvgb's verleend in 2005, tegen 280 in 2004. Deze verminderingen zijn voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de vereenvoudiging van het stelsel van de vvgb, waardoor het aantal vvgb-plichtige deelnemingen van banken drastisch is gedaald. Bovendien bestaat nu de mogelijkheid tot afgifte van groeps-vvgb's die gelden voor alle groepsmaatschappijen van de aanvrager gezamenlijk,



waardoor groepsmaatschappijen geen afzonderlijke vvgb meer nodig hebben voor het houden van een gekwalificeerde deelneming in een onder toezicht staande instelling. Deze groeps-vvgb's hebben eveneens bijgedragen aan de afname van het aantal vvgb's bij banken en verzekeringsmaatschappijen.

**Tabel 2.2.1.2 Aantal getoetste beleidsbepalers**

	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Kredietinstellingen (banken)	214	277
Pensioenfondsen	700	904
Verzekeringsmaatschappijen	411	478
Geldtransactiekantoren	68	47
Trustkantoren	690	173
<b>Totaal</b>	<b><u>2.083</u></b>	<b><u>1.879</u></b>
Waarvan niet benoemd	8	19

Van de beleidsbepalers die niet zijn benoemd hebben zeven bestuurders zich teruggetrokken. De overige 12 kandidaat-bestuurders hebben de betrouwbaarheidstoets niet gepasseerd. Van deze 12 bestuurders werden er acht getoetst in het kader van de Wtt, mede in het kader van de vergunningverlening.

**Kredietinstellingen (banken)** Voor de grootste banken afzonderlijk en voor de kleinere gezamenlijk is een 'dekkend' jaarplan opgesteld, op basis waarvan de toezichthouder zich een beeld vormt van de staat van de onder toezicht staande instellingen. De onderzoeken bij banken zijn ook in 2005 deels sectorbreed uitgevoerd. Bij een grote bank vinden meerdere van dergelijke onderzoeken per jaar plaats, bij kleine banken worden alle risicogebieden in een cyclus van 3 à 5 jaar onderzocht.

Naast de reguliere toezichtwerkzaamheden heeft DNB in het verslagjaar enkele themaonderzoeken uitgevoerd, waarbij meerdere instellingen waren betrokken. In het bijzonder is onderzoek verricht naar het functioneren van de interne accountantsdiensten. Gelet op het cruciale belang voor de interne beheersing dienen grote financiële instellingen te beschikken over een afdeling met een goede organisatie, adequate bemensing en dient gewerkt te worden op basis van een grondige risicoanalyse met interne kwaliteitswaarborgen. Op deze aspecten zijn door DNB bij diverse instellingen kritische opmerkingen gemaakt.

Tevens is bij een aantal kredietinstellingen onderzoek gedaan naar het beheersmechanisme dat de continuïteit van de bedrijfsvoering moet waarborgen: het business continuity management. Gelet op het belang voor de vitale infrastructuur van de financiële sector, spitste het onderzoek zich toe op het retail betalings- en effectenverkeer, inclusief de onderliggende IT-infrastructuur in Nederland.

Gebleken is dat de instellingen serieus omgaan met business continuity management, waarbij wel

meer aandacht is gevraagd voor het testen van de genomen continuïteitsmaatregelen. Vooral bij de backoffices bleken de opgestelde plannen nog in onvoldoende mate te zijn getest.

Mede in het licht van de aanhoudend forse groei van de hypothecaire kredietverlening, heeft DNB in het najaar van 2005 een inventariserend onderzoek uitgevoerd naar de situatie rondom beleggingshypotheken. Slecht renderende beleggingen kunnen immers resulteren in risico's voor cliënten (er is mogelijk onvoldoende vermogen voor aflossing beschikbaar), hetgeen uiteindelijk ook kan resulteren in risico's voor de kredietverstrekke instelling. Uit het onderzoek is gebleken dat de instellingen de informatievoorziening (zowel intern als richting de cliënt) en hun risicomanagement op het gebied van beleggingshypotheken verder dienen te verbeteren.

Andere speerpunten in 2005 waren met name de implementatie van Bazel II (zie de toelichting in paragraaf 2.2.2) en de werking van de Customer Due Dilligence procedures van de instellingen (zie de toelichting in paragraaf 2.1.1, punt 8). Daarnaast is het afgelopen jaar de nodige tijd besteed aan de opvolging van integriteitgerelateerde incidenten.

Op basis van de bevindingen van het risicogebaseerde toezicht heeft één bank in 2005 een aanwijzing gekregen. Daarnaast is bij Van der Hoop bankiers N.V. de noodregeling aangevraagd. Met betrekking tot het faillissement van Van der Hoop bankiers N.V. heeft DNB een rapport opgesteld ten behoeve van de minister van Financiën, waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen. Op 9 december 2005 is de Collectieve Garantieregeling van DNB voor gedupeerde rekeninghouders van deze bank in werking getreden. Uitbetaling zal in het 1e halfjaar 2006 plaatsvinden.

In december 2005 heeft DNB, samen met toezichthouders uit de Verenigde Staten, een formele toezichtmaatregel getroffen ten aanzien van ABN Amro Bank. Aanleiding vormde een ontoereikende beheersingsstructuur, in het bijzonder ten aanzien van de naleving van sanctieregelingen van de Verenigde Staten en van antiwitwasregelgeving. De maatregel moet leiden tot verbeteringen in de complianceprogramma's en risicobeheersingssystemen van de instelling, een proces dat inmiddels door ANB Amro ter hand genomen is. De maatregel is het resultaat van intensieve samenwerking tussen DNB en de betrokken Amerikaanse autoriteiten. De Amerikaanse toezichthouders hebben de maatregel aangegrepen om gelijktijdig boetes van in totaal \$ 80 miljoen op te leggen.

**Verzekeringsmaatschappijen** In paragraaf 2.1 is toegelicht op welke punten het toezicht op verzekeringsmaatschappijen in 2005 verder is geïntensiveerd. Dit heeft geleid tot een beter zicht op de risico's bij verzekeraars. Alle instellingen met hoog risicoprofiel zijn onderworpen aan een onderzoek. Van deze instellingen zijn alle onderliggende risicocategorieën met een hoge score onderzocht en beoordeeld. Bij de uitvoering van onderzoeken in 2005 is een aantal speerpunten geformuleerd, waaronder de administratieve processen rond polisbeheer bij levensverzekeraars, de Beleidsregel uitbesteding, waaraan de instellingen zich met ingang van 1 februari 2005 moeten houden, en de

effecten op de financiële positie van levensverzekeraars van het structurele lage renteniveau op de geld- en kapitaalmarkt. Bovendien is in 2005 een aanzet gegeven tot intensiever toezicht op de integriteitrisico's bij verzekeraars.

Specifieke onderzoeken zijn verricht op beleggingsgebied, waaronder onderzoek naar de mate waarin verzekeringsmaatschappijen beleggen in hedgefunds en onderzoek naar de 'search for yield'.

Op basis van de bevindingen van het risicogebaseerde toezicht zijn in 2005 bij twee verzekeraars stille curatoren aangesteld. Bij één verzekeraar ging aan de stille curatele een aanwijzing vooraf. Verder zijn in 2005 een financieringsplan, twee saneringsplannen en een herstelplan opgevraagd. 24 Verzekeraars hebben een last onder dwangsom ontvangen in verband met het niet tijdig voldoen aan de rapportageverplichtingen.

In december 2004 is het wetsvoorstel voor de Zorgverzekeringswet (Zvw) aangenomen door de Tweede Kamer en deze wet is per 1 januari 2006 ingegaan. Voor DNB betekende dit dat er in 2005 – vooruitlopend op de invoering – een uitbreiding van haar werkzaamheden heeft plaatsgevonden. Deze uitbreiding was niet begroot en heeft in 2005 tot extra kosten geleid (zie paragraaf 2.3.1, Wat heeft het gekost?). In 2005 heeft DNB veel aandacht besteed aan de informatievoorziening ten behoeve van de zorgverzekeringsbedrijfstaking, het ministerie en haar eigen interne organisatie.

De kandidaat zorgverzekeraars hebben een vergunning aangevraagd en deze aanvraag is door DNB beoordeeld. Tevens is een eerste oordeel gevormd van financiële positie van deze instellingen. Voor instellingen met een potentiële zwakke financiële positie is beleid ontwikkeld en een toezichtplan gemaakt, zodat waar nodig kan worden bijgestuurd.

Verder zijn diverse juridische aspecten nader beschouwd, waarover overleg met andere partijen is gevoerd. Dit betrof onder andere de vraag naar de toegestane activiteiten van zorgverzekeraars in het kader van de Zvw en de Wtv 1993 en de bevoegdheden van DNB.

**Pensioenfondsen** Het aantal pensioenfondsen laat wederom een daling zien (800 ultimo 2005, 839 ultimo 2004, 884 ultimo 2003 en 926 ultimo 2002). In 2005 hebben ruim tien nieuwe pensioenfondsen zich bij DNB aangemeld. Daartegenover staat dat in 2005 voor 50 pensioenfondsen het toezicht is beëindigd vanwege liquidatie. DNB ziet toe op de afwikkeling van de pensioenverplichtingen bij een vrijwillige liquidatie van onder toezicht staande pensioenfondsen. Van de ultimo 2005 onder toezicht staande pensioenfondsen hadden 84 fondsen aangegeven te willen liquideren. De belangrijkste redenen om een fonds te liquideren zijn: inkrimping van deelnemersbestand, toetreding tot bedrijfstakpensioenfonds, fusie of een bedrijfsovername.

De efficiency van het pensioentoezicht is in 2005 verder verbeterd. In het kader van het Van binnen naar buiten beleid zijn de verschillende contacten (gesprekken, beperkte en uitgebreide onderzoeken)

gedefinieerd en worden hiervoor normtijden gehanteerd. De doorlooptijden van de verschillende activiteiten worden beheerst, resulterend in kortere doorlooptijden. De in het kader van de efficiencyverbetering voorgenomen self assessments zijn uitgesteld in afwachting van het rapport 'Visie op DNB toezicht 2006-2010'. Het voornemen is om in 2006 een start te maken met self assessments.

In 2005 is een uitgebreid themaonderzoek gehouden over hedgefunds.

Extra inspanning is geleverd met betrekking tot de jaarlijkse evaluatie van de herstelplannen. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke verkorting van de doorlooptijd.

Ook in het materieel toezicht (beoordeling van statuten en pensioenreglementen) kon een verkorting van de doorlooptijd worden gerealiseerd. Eind 2005 vroeg de uitvoering van de levensloopregeling extra aandacht in het toezicht.

In 2005 zijn in het kader van het FTK-overgangsregime geen modellen ter goedkeuring voorgelegd. Wel heeft DNB als klankbord gefungeerd bij een aantal fondsen dat overwogen heeft een eigen model te gaan gebruiken. Veel aandacht en ondersteuning is verleend aan de fondsen die inmiddels hebben gekozen voor het FTK-overgangsregime, waaronder ABP en PGGM. Hoewel het aantal fondsen dat gekozen heeft voor het overgangsregime gering is, vertegenwoordigt het wel ca. 30% van het totaal aantal deelnemers en ca. 50% van het totale balanstotaal van de onder toezicht staande instellingen.

Op basis van de bevindingen van het risicogebaseerde toezicht heeft in 2005 één pensioenfonds van DNB een aanwijzing gekregen. Daarnaast waren twee bewindvoerders actief (waarvan één reeds in 2004 was aangesteld). Bij vijf pensioenfondsen is een herstelplan opgevraagd. 93 Pensioenfondsen hebben een last onder dwangsom ontvangen, waarvan 88 in verband met het niet tijdig voldoen aan de rapportageverplichtingen en vijf in verband met het niet tijdig voldoen aan de algemene informatieplicht op grond van artikel 19 PSW.

Verder is in 2005 veel aandacht besteed aan de gevolgen voor toezichtuitvoering van nieuwe wet- en regelgeving, waaronder de nieuwe Pensioenwet, het FTK en de Europese richtlijn pensioenfondsen. In 2005 is overleg gevoerd met de sector en direct betrokken dienstverleners. In dat verband zijn ondermeer verscheidene bijeenkomsten georganiseerd voor pensioenfondsen, actuarissen en externe accountants en zijn OPF-kringvergaderingen bijgewoond.

**Geldtransactiekantoren** Het toezicht op geldtransactiekantoren beoogt specifiek de integriteit van het financiële stelsel te beschermen, door het witwassen van gelden en de financiering van terroristische activiteiten tegen te gaan. Voor het toezicht op de geldtransactiekantoren is in het verantwoordingsjaar voortgebouwd op de in 2004 in gang gezette handhaving van deze regelgeving. Gemiddeld zijn de onder toezicht staande geldtransactiekantoren in 2005 bijna tweemaal bezocht en

hebben in vrijwel alle gevallen gesprekken met de externe accountant van de ingeschreven geldtransactiekantoren plaatsgevonden. In 2005 is er op het gebied van het toezicht op geldtransactiekantoren in toenemende mate samengewerkt met opsporings- en vervolgingsinstanties. Binnen de wettelijke kaders voor informatie-uitwisseling, hebben deze contacten ten opzichte van de oorspronkelijke planning aan het begin van het jaar geleid tot verschuivingen in de capaciteitstoedeling per kantoor en toezichtactiviteit. Twee keer is aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie. Eén geldtransactiekantoor heeft in 2005 een aanwijzing gekregen. Van vier geldtransactiekantoren is in 2005 de registratie op initiatief van DNB doorgehaald.

In 2005 is ook de evaluatie van de Wet inzake de geldtransactiekantoren (Wgt) onder leiding van het Ministerie van Financiën in gang gezet. DNB heeft hieraan intensieve medewerking verleend.

**Beleggingsinstellingen** In 2005 zijn 77 prudentiële toetsingen uitgevoerd ten behoeve van vergunningaanvragen in verband met de Wet toezicht beleggingsinstellingen uit 1990. Per 1 september 2005 is de nieuwe Wet toezicht beleggingsinstellingen (Wtb) van kracht geworden. De meest opvallende wijziging in deze wet is dat de vergunning niet langer aan de beleggingsinstelling wordt verleend, maar aan de beheerder. Een beheerder mag onder een aantal randvoorwaarden, meerdere beleggingsinstellingen in de markt plaatsen. Alle beheerders dienen voor 1 maart 2006 een vergunningaanvraag bij de AFM in te dienen. Dit betekent dat tussen 1 september 2005 en 1 maart 2006 naar verwachting 130 beheerders een Wtb-vergunning gaan aanvragen. Voor wat betreft het prudentiële toezicht bevat de nieuwe Wtb een aantal nieuwe vereisten. Deze vereisten zijn grotendeels in lijn met de prudentiële eisen voor de beheerders die over een Wet toezicht effecteninstellingenvergunning beschikken. In verband met deze wijzigingen in het vergunningstelsel is het totaal aantal vergunninghoudende partijen op dit moment nog niet kwantificeerbaar. Ultimo 2005 zijn 27 aanvragen in behandeling genomen dan wel afgehandeld. De verwachting is dat het aantal vergunningen uiteindelijk ongeveer 130 zal bedragen. Omdat het toezicht op beleggingsinstellingen grotendeels gedrags-elementen bevat, is de AFM leidend als toezichthoudende instantie. In 2005 heeft DNB dan ook frequent met de AFM samengewerkt met betrekking tot beleggingsinstellingen met verhoogde aandacht op gedrags- en prudentieel vlak.

**Effecteninstellingen** Evenals bij beleggingsinstellingen ligt het primaat van het toezicht op effecteninstellingen bij de AFM. DNB heeft in 2005 39 initiële prudentiële toetsingen uitgevoerd ten behoeve van Wte vergunningaanvragen. Ultimo 2005 houdt DNB toezicht op 327 effecteninstellingen. Hiervan sturen circa 210 binnenlandse effecteninstelling per maand of kwartaal een prudentiële rapportage in, die op verschillende liquiditeit- en solvabiliteitsaspecten wordt beoordeeld. Zo'n 80 effecteninstellingen vallen onder de categorie plaatselijke ondernemingen, die op basis van de ontvangen gegevens van clearingmembers en hun jaarrekeningen worden beoordeeld. De overige

instellingen hebben een buitenlandse vestigingsplaats en worden beoordeeld aan de hand van de toegezonden rapportages van buitenlandse toezichthouders.

Gedurende 2005 is 122 keer een tekort dan wel een overschrijding gerapporteerd van de diverse kapitaalvereisten. Het aantal betrokken instellingen ligt echter lager omdat instellingen meerdere maanden dezelfde tekorten kunnen rapporteren en in een maand meerdere verschillende tekorten kunnen bestaan. Bij het ontstaan van tekorten en overschrijdingen worden de instellingen schriftelijk gesommeerd om maatregelen te nemen. In voorkomende gevallen kan dit leiden tot een aanwijzing, een boete of een dwangsom. De meest vergaande maatregel is dat DNB de vergunningverlenende instantie, de Autoriteit Financiële Markten (AFM), verzoekt om de vergunning in te trekken. Deze laatste maatregel heeft DNB in 2005 niet hoeven toepassen. Wel zijn in het verslagjaar drie formeel bestuurlijke maatregelen genomen in de vorm van een aanwijzing.

**Trustkantoren** De Wet toezicht trustkantoren is op 1 maart 2004 in werking getreden. De eerste vergunningaanvragen zijn in 2004 behandeld. Het grootste deel van de vergunningaanvragen is echter in 2005 behandeld (uitgestelde aanloopkosten). Het aantal vergunninghoudende trustkantoren is daarmee toegenomen van 31 op 1 januari tot 119 op 31 december. Van de ingediende vergunningaanvragen heeft een deel niet tot vergunningverlening geleid, hetzij omdat aanvragen tijdens de behandeling alsnog zijn ingetrokken, hetzij omdat aanvragen buiten behandeling zijn gelaten, hetzij omdat aanvragen zijn afgewezen. Van een twintigtal trustkantoren is de vergunningaanvraag nog in behandeling wegens bijzondere omstandigheden. De behandeling van de vergunningaanvragen heeft met name plaatsgevonden in het eerste halfjaar, in het tweede halfjaar lag de nadruk op het uitvoerende toezicht. De kosten met betrekking tot de vergunningverlening zijn als aanloopkosten Wtt verantwoord.

Onmiddellijk na afgifte van de eerste vergunningen is door DNB een begin gemaakt met het reguliere integriteitstoezicht op trustkantoren. Ultimo 2005 zijn bij 117 trustkantoren toezichtbezoeken gebracht, waarbij wordt bekeken in hoeverre de feitelijke werking van de bedrijfsvoering overeenstemt met de informatie die is aangeleverd in het kader van de vergunningaanvraag. Dit heeft geleid tot een onderbouwde risicokwalificatie per trustkantoor waarbij een aantal trustkantoren in 2005 is onderworpen aan een uitgebreid onderzoek. In 2006 zal veel aandacht uitgaan naar de controle op de volledige implementatie van de vereiste procedures door trustkantoren en compliance op dossierniveau.

**Wid/Wet MOT/sanctiewet** DNB ziet op basis van de verschillende toezichtwetten toe op de naleving van de Wid, Wet MOT en Sanctiewet door de onder haar toezicht staande instellingen. Dit toezicht wordt meegenomen in de reguliere toezichtactiviteiten. Daarnaast is DNB verantwoordelijk

voor het toezicht op de goede naleving van genoemde wetten door creditcardmaatschappijen en casino's.

Het toezicht op Customer Due Diligence (CDD) draagt bij aan het toezicht in het kader van de Wid, de Wet MOT en de Sanctiewet. De nieuwe Regeling Toezicht Sanctiewet biedt een beter raamwerk voor het toezicht op de beheersomgeving van de instellingen met betrekking tot de Sanctiewet.

Ook in 2005 is met andere instanties overleg gevoerd over uniforme interpretatie en toepassing van de desbetreffende wet- en regelgeving, waaronder regulier overleg met de AFM. Daarnaast wordt samengewerkt in het FEC-verband<sup>1</sup>.

### **Overzicht formele maatregelen bij onder toezicht staande instellingen**

Zoals hiervoor reeds is aangegeven, kan DNB in het reguliere toezicht formele maatregelen treffen als een onder toezicht staande instelling niet voldoet aan de toezichtsvereisten. Tabel 2.2.1.3 geeft een samenvattend overzicht van het aantal formele maatregelen dat in 2005 is getroffen met betrekking tot onder toezicht staande instellingen. Het meest toegepast is de last onder dwangsom. Deze zijn merendeels opgelegd vanwege niet tijdige indiening van rapportages door pensioenfondsen en verzekeraars. Ten opzichte van het vorige verslagjaar 2004 is sprake van een afname van het aantal opgelegde lasten onder dwangsom van 25%. Dit is geheel terug te voeren op een betere rapportagediscipline van de instellingen. In de nota Handhavingsbeleid van DNB en AFM van november 2003 is vastgelegd wanneer welk handhavingsinstrument wordt ingezet (zie [www.dnb.nl](http://www.dnb.nl) onder de kennisBank/Overige publicaties). Uitgangspunt is dat naleving van de regels wordt bevorderd door de normen kenbaar te maken, draagvlak te scheppen, en de normen ook zo uitvoerbaar mogelijk op te zetten. Vervolgens is het meest gebruikte handhavingsinstrument de argumentatie, en zo nodig de overreding. Maar overtredingen worden niet gedoogd en normconform gedrag wordt zo nodig afgedwongen.

Na tabel 2.2.1.3 wordt afzonderlijk ingegaan op de maatregelen die in 2005 zijn genomen door DNB met betrekking tot de zogeheten illegale instellingen, dat wil zeggen instellingen die niet hebben voldaan aan de toepasselijke markttoetredingsbepalingen.

---

<sup>1</sup> Financieel Expertise Centrum. Participanten: AIVD, AFM, Belastingdienst, DNB, FIOD-ECD, OM, Politie.

**Tabel 2.2.1.3 Overzicht aantal formele maatregelen bij onder toezicht staande instellingen**

	Banken	Pensioen- fondsen	Verzeke- raars	Geld- trans- actie- kantoren	Beleg- gings- instelling- en	Effecten- instelling- en	Trust- kantoren	Totaal
Last onder dwangsom		93	24					117
Bestuurlijke boete								0
Aangifte bij het OM				2				2
Aanwijzing	1	1	1	1		3		7
Financieringsplan			1					1
Saneringsplan			2					2
Herstelplan		5	1					6
Stille curatele		1	2					3
Doorhaling uit het register				4				4
Noodregeling	1							1

**Illegale instellingen** In 2005 zijn forse inspanningen gepleegd in het kader van het opsporen van instellingen die zonder vergunning opereren en het tegengaan van overtredingen. Hierbij wordt intensief samengewerkt met andere toezichthouders, de Fiod-ECD, politiediensten en het Openbaar Ministerie. Aan deze samenwerking is het afgelopen jaar extra aandacht besteed. Dit is ondermeer vormgegeven door presentaties bij Fiod/ECD, de Belastingdienst en Politie Amsterdam-Amstelland met het doel de aandacht te vergroten voor mogelijke overtredingen van de markttoetredingsbepalingen en aan de taakverdeling tussen de toezichthouders en handhavingspartners. Tevens is kennis uitgewisseld met buitenlandse toezichthouders via een speciaal seminar en is een seminar voor de handhavingspartners van DNB georganiseerd.

In 2005 zijn 131 zaken beoordeeld. Hiervan is in 19 gevallen bij de betrokken instelling een onderzoek ter plaatse uitgevoerd. DNB heeft in het verslagjaar 21 maal een formele maatregel getroffen tegen illegaal opererende instellingen. Bij een geconstateerde overtreding kan DNB verschillende formele maatregelen treffen. In acht dossiers is aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie en in drie gevallen is de noodregeling toegepast op illegale kredietinstellingen. Daarnaast zijn er vier aanwijzingen gegeven aan instellingen die zonder de vereiste vergunning het verzekeringsbedrijf uitoefenden. Er is eenmaal gepubliceerd met betrekking tot een overtredende partij. In veel gevallen waarin DNB handhavingsmaatregelen heeft getroffen, volgde een juridische procedure.



### 2.2.2 Toezichtbrede activiteiten

Achtereenvolgens worden behandeld onderzoek, extern beleid en regelgeving, intern beleid en regelgeving en grote projecten. Ter verbetering van de ontwikkeling van beleid en regelgeving is in 2005 het technische overleg met de sector en het consultatieproces verder gestructureerd.

**Onderzoek**                    Onderzoek is van belang voor het tijdig onderkennen van structurele veranderingsprocessen in de financiële sector en het bijdragen aan de kwaliteit van het financiële toezicht van DNB. In 2005 is, buiten de onderzoeken die in het kader van het reguliere toezicht plaatsvinden, onder andere onderzoek gedaan naar:

- de ontwikkeling en uitvoering van FTK;
- andere pensioenvraagstukken, waaronder:
  - invloed rentestand en aandelenkoersen op pensioenfondsen;
  - uitwerking van de indexatiematrix;
- risicomanagement, economische kapitaalmodellen (waaronder Bazel II);
- de procycliciteit van regelgeving;
- de concurrentie op verzekerings- en bancaire markten;
- de ontwikkeling van Solvency II (position papers);
- de internationalisering van financiële markten.

Dit heeft geresulteerd in 32 publicaties en diverse position papers die ook ingebracht zijn in relevante nationale en internationale gremia. Vanzelfsprekend worden de uitkomsten tevens gebruikt voor de verdere beleidsontwikkeling en het uitvoerende toezicht.

**Extern beleid en regelgeving**                    Ook in 2005 heeft DNB zich in verschillende internationale overlegorganen ingezet voor goede waarborgen van de financiële stabiliteit, waarbij nadrukkelijk is gekeken naar de belangen van de Nederlandse financiële sector. De rode lijn is dat we internationaal, zowel Europees als mondiaal, actief zijn om onze visie op prudentieel toezicht in internationale afspraken en wetgeving verankerd te krijgen, zodat ze uiteindelijk in onze nationale wetgeving neerslaan. Ons streven is gericht op: i) het ontwikkelen van een meer risicogevoelig solvabiliteitsregime, waarin goed risicobeheer door de instellingen gestimuleerd wordt, ii) het creëren van een level playing field binnen Europa door convergentie van het operationele toezicht en iii) het voorkomen van overlap (home-host en afspraken met collega-toezichthouders). Hieronder worden de belangrijkste onderwerpen verder toegelicht.

In het BCBS (Basel Committee on Banking Supervision) is, na afronding van het Bazel II raamwerk in 2004, in het verslagjaar gewerkt aan enkele technische verfijningen en uitleg van het raamwerk.

Voorts is met de afronding van het raamwerk de focus nu gericht op de geharmoniseerde en gecoördineerde implementatie van Bazel II. Door middel van uitwisseling van informatie en ervaringen tussen toezichthouders streeft het Comité naar convergentie van toezichtpraktijken, van belang voor het internationale level playing field. Voorts heeft het BCBS eind 2005 een wereldwijde impactstudie (QIS 5) uitgevoerd, die de benodigde input levert voor de finale fine-tuning van het raamwerk begin 2006. Nederland heeft hieraan deelgenomen. De resultaten hiervan worden begin 2006 verwacht. Op Europees niveau speelt het CEBS (Committee of European Banking Supervisors) een belangrijke rol in de convergentie van toezichtpraktijken. DNB streeft als lid van het BCBS en het CEBS naar een level playing field.

Op pagina 24 volgt een toelichting op de implementatie van Bazel II in het Nederlandse toezicht.

DNB draagt via haar betrokkenheid in internationale werkgroepen actief bij aan de vormgeving van Solvency II (de ontwikkeling van Europese standaarden voor solvabiliteitstoezicht). DNB streeft naar de ontwikkeling van een internationaal transparant risicogevoelig systeem conform de principes van het Financieel Toetsingskader. De Europese Commissie heeft CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors) gevraagd te adviseren over een 23-tal technische onderwerpen ter voorbereiding van de kaderrichtlijn. In 2005 heeft DNB door haar deelname aan verscheidene werkgroepen actief bijgedragen aan de totstandkoming van het advies aan de Europese Commissie. CEIOPS heeft eveneens tot taak om kwantitatieve impact studies uit te voeren in opdracht van de Commissie. In samenwerking met de bedrijfstak wordt doorgerekend hoe nieuwe financiële eisen van Solvency II doorwerken op de financiële positie van verzekeraars. Deze rekenexercitie, waarvan de uitkomsten van belang zijn voor de vormgeving van Solvency II, wordt door een CEIOPS-werkgroep uitgevoerd onder voorzitterschap van DNB.

Ook op mondiaal niveau is DNB actief. De IAIS (International Association of Insurance Supervisors) heeft de ambitie om mondiale standaarden voor solvabiliteitstoezicht te ontwikkelen. Dit project is in handen gegeven van het IAIS Solvency subcomité waarvan DNB het voorzitterschap heeft. In 2005 is gewerkt aan het uitwerken van een algemeen raamwerk (het "Framework") en de "Cornerstones": uitgangspunten voor concrete en moderne solvabiliteitsregels.

De werkzaamheden op het gebied van nationale wet- en regelgeving werden in 2005 gedomineerd door de Wet op het financieel toezicht, de nieuwe Pensioenwet, het FTK en de Zorgverzekeringswet.

De geplande datum van inwerkingtreding van de Wet op het financieel toezicht (Wft) is in de loop van 2005 door het ministerie van Financiën verschoven van 1 januari 2006 naar 1 juli 2006 (inmiddels is bekend gemaakt dat de uiteindelijke invoeringsdatum 1 januari 2007 wordt). Aanleiding hiervoor was

de zogeheten Structuurwijziging<sup>2</sup> die in de Wft is doorgevoerd, op advies van de Raad van State. De werkzaamheden in 2005 hebben zich dan ook voornamelijk geconcentreerd op advisering rondom opzet en inhoud van de (aangepaste) wetsteksten. De werkzaamheden voor lagere regelgeving (de algemene maatregelen van bestuur, ministeriële regelingen en toezichthouderregels die nog moeten worden opgesteld) schuiven door naar 2006. In het kader van de Wft is in oktober 2005 de Vierde nota van wijziging door de minister van Financiën naar de Tweede Kamer gezonden. Deze Vierde nota van wijziging omvat een integrale en doorlopende tekst van alle delen van de Wft die op dit moment gereed zijn, inclusief de toelichting. Ook is in deze Vierde nota van wijziging de Structuurwijziging doorgevoerd. In 2005 heeft DNB de gevraagde beleidsadviezen geleverd conform de met het ministerie van Financiën afgesproken termijnen.

Eind 2005 is het wetsvoorstel voor de Pensioenwet (PW) aan de Tweede Kamer aangeboden. Verwacht wordt dat de PW op 1 januari 2007 in werking treedt. In het verslagjaar heeft DNB meegewerkt aan de totstandkoming van het tekstvoorstel. In april ontving DNB de toetsversie van het wetsvoorstel van het Ministerie van SZW, met het verzoek een toezichttoets op deze versie uit te voeren. In deze toezichttoets beoordeelt DNB of het toezicht op de naleving van de wet uitvoerbaar is. Hierbij is enerzijds gekeken naar de in de wet opgenomen normen en anderzijds naar het instrumentarium dat de toezichthouder ter beschikking staat om het toezicht uit te voeren en, indien nodig, naleving van de normen af te dwingen. De toezichttoets is in mei 2005 aan de minister van SZW aangeboden. Het wetsvoorstel is, inclusief een reactie van SZW op de toezichttoets van DNB, bij de Tweede Kamer ingediend.

Op 1 januari 2006 is de Zorgverzekeringswet (Zvw) in werking getreden. Op grond van deze wet is DNB verantwoordelijk geworden voor het prudentieel toezicht op alle ziektekostenverzekeraars. Aan de hand van een stappenplan zijn ter voorbereiding in 2005 veel extra – niet begrote – werkzaamheden verricht.

De voortgang van ondermeer bovengenoemde internationale en nationale wet- en regelgeving wordt inzichtelijk gemaakt via een regelgevingsagenda die op kwartaalbasis wordt geactualiseerd. Ook externe stakeholders ontvangen deze agenda.

**Intern beleid en regelgeving** Het interne beleid van DNB is er op gericht om de uitvoerende toezichtstaken zo goed en consistent mogelijk te kunnen vervullen, door de organisatie goed voor te bereiden op aanpassingen in de regelgeving (bijvoorbeeld via het verzorgen van cursussen, het

---

<sup>2</sup> Deze structuurwijziging houdt in dat in de Wft een nieuw Deel Markttoegang financiële ondernemingen (Deel 1a) is toegevoegd, waarin alle bepalingen zijn samengebracht die betrekking hebben op de toegang van ondernemingen tot de financiële markten, zoals vergunningplichten.

fungeren als vraagbaak en terugkoppeling van resultaten uit internationaal overleg) en door adequate en efficiënte toezichtinstrumenten te ontwikkelen en de bestaande instrumenten te verbeteren.

In 2005 waren de belangrijkste projecten op dit terrein de invoering van het nieuwe kapitaalakkoord Bazel II, de introductie van FTK en de invoering het toezicht in verband met de Zorgverzekeringswet. Hieronder wordt nader ingegaan op de werkzaamheden in 2005 voor Bazel II en FTK.

**Project Bazel II** In 2005 stonden de werkzaamheden in het kader van Bazel II vooral in het teken van:

- Consultatie van de sector op de nadere invulling van Bazel II door DNB op basis van documenten over concentratierisico/ landenrisico, reikwijdte toezicht op effecteninstellingen, securitisatie, operationeel risico - uitzonderingen effecteninstellingen en eenvoudige benaderingen.
- Het opstellen van en consulteren over de concept-toezichthouderregelingen met betrekking tot drie onderdelen voor de beheersing van kredietrisico's en een eenvoudige benadering voor de beheersing van operationele risico's. De consultatie eindigde op 31 december 2005.
- Het opstellen van en consulteren over de concept-toezichthouderregelingen met betrekking tot de eenvoudige benaderingen operationeel risico: namelijk de basisindicatorbenadering en de standaard benadering. De consultatieperiode eindigde eind januari 2006.
- Overleg met de sector over het rapportagekader. De Nederlandse invulling van het Bazel II rapportagekader is begin 2006 door DNB gepubliceerd. Deze nieuwe rapportages zijn beter toegesneden op de vereisten die risicogebaseerd toezicht stelt, doordat ze flexibel zijn ten aanzien van de detaillering en de frequentie van de rapportages. Het principe daarbij is dat, als de risico-analyse daartoe aanleiding geeft, de toezichthouder minder opvraagt.
- Voorlichting van de sector. Op 2 december 2005 vond voor de vijfde keer het jaarlijkse Symposium voor het bankwezen over recente ontwikkelingen in het kader van Bazel II plaats. De nadruk van het Symposium lag op het informeren en voorlichten over het finale, in Nederland te implementeren Bazel II raamwerk. Naast het Bazel II Symposium wordt de sector regelmatig geïnformeerd over ontwikkelingen rond de implementatie van Bazel II in Nederland door middel van nieuwsberichten op de DNB-website.

Ook in het uitvoerend toezicht is volop aandacht besteed aan de voorbereiding op Bazel II door banken, waaronder het uitvoeren van zogenaamde prevalidatie-onderzoeken bij enkele banken naar de ontwikkeling en de toepassing van modellen die de kredietrisico's kwantificeren in de activaklassen woninghypotheken en grote bedrijven. Om de grensoverschrijdende implementatie van de Bazel II systemen van de internationaal actieve Nederlandse banken efficiënt te laten verlopen heeft DNB de contacten met betrokken buitenlandse toezichthouders geïntensiveerd. Mede in dit kader heeft DNB

een aanvraagformulier/-pakket ontwikkeld voor banken die van plan zijn de meer geavanceerde benaderingen uit het Bazel II akkoord te implementeren.

**Project FTK** Volgens de oorspronkelijke planning zou het FTK per 1 januari 2006 in werking treden en het jaar 2005 in het teken staan van de voorbereiding van pensioenfondsen en toezichthouders hierop. Het jaar 2005 heeft deels een andere invulling te zien gegeven. In de eerste helft van het jaar werd al duidelijk dat het FTK vooralsnog alleen voor pensioenfondsen zou gaan gelden en niet ook voor verzekeraars, zoals voorheen wel het plan was. Daarnaast heeft DNB op 12 september tijdens de Pensioenfondsendag gemeld dat het FTK niet per 1 januari 2006 wordt geïntroduceerd, maar met een jaar wordt uitgesteld. Het belangrijkste argument hiervoor is dat duidelijk was geworden dat de Pensioenwet niet op tijd in werking zou treden.

In 2005 is een aantal thema's (verder) uitgewerkt, waaronder de interne modellenmethode (de volledige uitwerking van de interne modellenmethode wordt via de website openbaar gemaakt en is vooral van belang voor pensioenfondsen die opteeden voor het overgangsregime FTK 2005), de continuïteitsanalyse (in het bijzonder om de Indexatiematrix te implementeren), de behandeling van het sterfterisico, het tabellenboek voor verzekeringstechnische opslagen en de behandeling van volledig herverzekerde pensioenfondsen.

In 2005 is een aantal externe bijeenkomsten georganiseerd met als doel voorlichting te geven over onder meer het FTK, de nieuwe pensioenwet en de uitgangspunten van DNB voor het uitvoeren van toezicht. In juni is een voorlichtingbijeenkomst voor pensioenfondsen gegeven over de vernieuwde rapportages; in september is een bijeenkomst voor pensioenfondsbestuurders belegd over het FTK. Op beide bijeenkomsten waren ca 600 deelnemers afgekomen. Hiernaast hebben ook nog bijeenkomsten plaats gevonden voor actuarissen (mei en september) en externe accountants van pensioenfondsen (december).

**Concrete resultaten bij beheersing administratieve en nalevingslasten** DNB streeft naar efficiënt toezicht. Dit streven heeft in 2005 tot substantiële resultaten geleid voor de onder toezicht staande instellingen. Een concreet resultaat (als voorbeeld) is de daling van de jaarlijkse nalevingskosten<sup>3</sup> met maar liefst EUR 160 miljoen (volgens een schatting van de Nederlandse Vereniging van Banken) als gevolg van een aanpassing van de toelichting op de ken-uw-cliënt regels. De sector heeft aangegeven dat deze regels tot veel overige nalevingskosten leiden. Eind 2004 maakten DNB, AFM en de sector afspraken die er volgens de sector uiteindelijk toe zullen leiden dat de overige nalevingskosten met ongeveer 25% dalen.

---

<sup>3</sup> Nalevingskosten zijn – kort gezegd – de kosten die voor instellingen voortvloeien uit de naleving van eisen aan hun bedrijfsvoering in wet- en regelgeving.

Verder is in 2005 het aantal Wtk rapportageformulieren dat kredietinstellingen moet indienen met meer dan een derde verlaagd, mede als onderdeel van het streven naar meer risicogebaseerd toezicht. Ten eerste zijn met kredietinstellingen afspraken gemaakt die er toe leiden dat zij ongeveer een derde van het totale aantal Wtk-rapportageformulieren alleen nog moeten indienen als er sprake is van een significant risico en de interne managementinformatie van de instelling niet volstaat. Ten tweede is de indieningsfrequentie van een groot deel van de resterende rapportageformulieren verlaagd van eens per maand naar eens per kwartaal. Voorwaarde hierbij is overigens wel dat de solvabiliteit van de instelling deze verlaging toelaat. Ten derde is de zogeheten deelnemingenrapportage vervallen.

## 2.3 Wat heeft het gekost?

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de toezichtkosten (paragraaf 2.3.1) en de financiering van het toezicht (paragraaf 2.3.2).

### 2.3.1 Toezichtkosten

**Tabel 2.3.1.1 Werkelijke kosten en begroting per doelgroep**

EUR miljoen

	Bank- en	Pen- sioen fond- sen	Verze- keraars (incl. Zorgwet)	Geld trans- actie kanto- ren	Beleg- gings instel- lingen	Effec- ten instel- lingen	Trust kan- toren <sup>1</sup>	WID MOT Sanctie wet	Totaal
Realisatie jan t/m dec 2005	37,01	20,20	22,16	1,93	0,33	2,98	2,63	0,66	<b>87,91</b>
Begroting jan t/m dec 2005	39,19	20,80	20,00	2,24	0,55	3,27	3,23	0,76	<b>90,03</b>
Verschil R-B jan t/m dec 2005	2,17-	0,60-	2,16	0,30-	0,22-	0,30-	0,60-	0,10-	<b>2,12-</b>
Verschil % jan t/m dec 2005	-5,5%	-2,9%	10,8%	-13,5%	-39,6%	-9,0%	-18,5%	-13,2%	<b>-2,4%</b>

<sup>1</sup> De realisatie bevat EUR 0,82 miljoen aanloopkosten trust.

De totale toezichtkosten zijn EUR 2,1 miljoen lager dan begroot. De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Per saldo EUR 3,5 miljoen lagere kosten met name als gevolg van een lagere personele bezetting (werkelijke bezetting 381,9 fte ten opzichte van begrote capaciteit van 402,3 fte, zie ook paragraaf 2.2).
- EUR 1,4 miljoen hogere kosten door hogere pensioenlasten als gevolg van een wijziging van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ 271, Personeelsbeloningen). DNB kent een marktconforme pensioenregeling die te typeren is als een 'defined benefit' regeling. Dit betekent dat DNB haar pensioenlasten met ingang van 2005 dient te waarderen op grond van RJ 271. De

exacte implicaties voor DNB zijn pas eind 2005 – op basis van daarvoor uitgevoerde actuariële berekeningen – duidelijk geworden.

De verdeling van de gerealiseerde toezichtkosten over de doelgroepen is grotendeels gebaseerd op de verantwoording van bestede capaciteit (urenverantwoording). De verschillen tussen realisatie en begroting per doelgroep worden met name veroorzaakt doordat de prioriteiten voor de inzet van personele capaciteit zijn gewijzigd ten opzichte van de begroting. De belangrijkste verschuiving betreft de extra inzet van personele capaciteit voor de invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw), waardoor de kosten voor de doelgroep verzekeraars hoger zijn dan begroot. Hieronder volgt een nadere toelichting van de kosten per doelgroep.

**Banken (kredietinstellingen)** De onderschrijding bij de doelgroep banken ad EUR 2,2 miljoen wordt met name veroorzaakt door een lagere bezetting bij het banktoezicht (circa 10 fte) en kostenbeheersing. Daartegenover staan de eerder genoemde hogere pensioenlasten uit hoofde van RJ 271 en een stijging van de kosten van juridisch advies.

**Pensioenfondsen** De kosten voor deze doelgroep zijn EUR 0,6 miljoen lager dan de begrote kosten. Dit heeft een aantal oorzaken. De hogere pensioenlasten uit hoofde van RJ 271 en kosten van juridisch advies konden worden opgevangen door een lagere bezetting bij het pensioenfondstoezicht (circa 3 fte). Daarnaast is nauwelijks gebruik gemaakt van stille curatele en bewindvoering en zijn de reiskosten achtergebleven bij de begroting mede doordat de invoering van het nieuwe beleid (Van binnen naar buiten) met ingang van 1 april 2005 plaatsvond en pas in het 4e kwartaal de gewenste intensiteit bereikte.

**Verzekeringsmaatschappijen** De kosten voor het toezicht op de verzekeraars zijn met EUR 2,2 miljoen overschreden. Dat heeft drie oorzaken:

- De invoering van de Zorgverzekeringswet (Zvw) heeft circa EUR 1,6 miljoen gekost (aanloopkosten). Deze kosten bestaan voor EUR 1,4 miljoen uit de inzet van toezichtcapaciteit (6,8 fte) en voor EUR 0,2 miljoen uit juridisch advies. Hiervoor is aan de minister van Financiën geen aanvullende begroting gevraagd, omdat a) geprobeerd is om dit zoveel mogelijk binnen de reguliere toezichtbegroting op te vangen, b) vaststond dat dit een wettelijke taak was (DNB had niet veel keuze) en c) moeilijk te voorspellen was hoeveel extra werk hiervoor in 2005 zou ontstaan doordat het wettelijke kader pas laat beschikbaar was en de reactie in de markt in de vorm van – voor de toezichthouder bewerkelijke – herstructureringen onvoorspelbaar was.
- Aangezien de geplande toezichtactiviteiten (los van de Zvw) nagenoeg op de begrote kosten uitkwamen, konden de hogere pensioenlasten als gevolg van RJ 271 bij het verzekeringstoezicht (EUR 0,4 miljoen) niet binnen de begroting worden opgevangen.

- Toename van de kosten voor juridisch advies (EUR 0,2 miljoen).

Als gevolg van de extra kosten voor het verzekeringstoezicht – onder andere door de niet begrote inzet van toezichtcapaciteit voor de Zvw – kon de in de begroting opgenomen taakstelling van EUR 1,16 miljoen niet worden gerealiseerd.

**Geldtransactie- en trustkantoren** De onderbesteding bij het toezicht op geldtransactie- en trustkantoren wordt met name veroorzaakt doordat er minder capaciteit nodig bleek voor de afhandeling van reguliere vergunningaanvragen (met name bij trust) en voor handhaving ten opzichte van de hiervoor begrote capaciteit.

De werkelijke kosten voor het toezicht op trustkantoren in 2005 bestaan voor EUR 0,82 miljoen uit aanloopkosten voor de afhandeling van de initiële vergunningaanvragen van trustkantoren. In onderstaande tabel volgt een overzicht van de werkelijke en begrote aanloopkosten.

**Tabel 2.3.1.2 Aanloopkosten trust**

EUR miljoen	Bedrag
Begroot (begroting 2004)	2,030
<i>Realisatie 2004</i>	<i>0,300</i>
<i>Realisatie 2005</i>	<i>0,824</i>
Realisatie totaal	1,124
<b>Verschil realisatie - begroting</b>	<b>-0,906</b>

**Beleggings- en effecteninstellingen** De lagere kosten worden met name veroorzaakt, doordat minder tijd is besteed aan prudentiële toetsingen in het kader van de vergunningverlening door de AFM.

**Wid/Wet Mot/Sanctiewet** De kosten voor toezicht uit hoofde van de Wid/Wet Mot/Sanctiewet laten een lichte onderschrijding zien, doordat minder vraag was naar interpretatie en guidance door het Ministerie van Financiën.



## 2.3.2 Financiering toezicht

De financiering vindt plaats op basis van een door de minister vastgestelde heffingsystematiek (zie paragraaf 4.2). Het exploitatiesaldo<sup>4</sup> wordt per doelgroep vastgesteld. Eens per jaar wordt een rekening verzonden, waarbij – op basis van de instemming van de minister met een daartoe strekkend voorstel in de verantwoording – het exploitatiesaldo van een doelgroep over het voorgaande jaar wordt verrekend met de heffing (op basis van de begroting) voor het lopende jaar.

DNB stelt – op basis van artikel 5 van de Regeling toezichtkosten voor de Wtk en Wtt en artikel 6 van de Regeling bekostiging financieel toezicht – voor om voor alle doelgroepen het exploitatiesaldo over 2005 in 2006 met de instellingen en de overheid te verrekenen. Als de Minister dit voorstel volgt, dan betekent dit dat de afrekening van 2005 wordt gecombineerd met de heffing op basis van de begroting 2006. Voor het verzekeringstoezicht betekent dit dat EUR 2,2 miljoen extra in rekening wordt gebracht (sector en overheid gezamenlijk). De overige sectoren krijgen geld terug. Zie tabel 2.3.2 voor een overzicht.

EUR miljoen	Bank- en	Pen- sioen fond- sen	Verze- keraars (incl. Zorgwet)	Geld trans- actie kantoren	Beleg- gings instel- lingen	Effec- ten instel- lingen	Trust kan- toren <sup>1</sup>	Wid MOT Sanctie wet	Totaal Toezicht
<b>Werkelijke kosten 2005</b>	37,01	20,20	22,16	1,93	0,33	2,98	2,63	0,66	87,91
<b>Nacalculatie overheidsbijdrage:</b>									
- Reguliere bijdrage	5,52	2,22	2,44	1,28	0,04	0,45	1,44	0,66	14,05
- Aanvullende afspraak Wgt <sup>2</sup>	0,00	0,00	0,00	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,38
- Voorfinanciering aanloopkosten Wtt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,82	0,00	0,82
- Ingroeimodel Wtk	7,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,44
Totale overheidsbijdrage	12,96	2,22	2,44	1,66	0,04	0,45	2,27	0,66	22,70
<b>Voorschot overheid 2005</b>	13,69	2,29	2,20	1,92	0,07	0,49	2,58	0,76	24,00
<b>Nacalculatie bijdrage instellingen</b>									
- Reguliere bijdrage	24,06	17,98	19,72	0,28	0,29	2,53	0,36	0,00	65,21
<b>Voorschot instellingen in 2005</b>									
- voorschot bijdrage instellingen	25,44	18,40	17,74	0,35	0,49	2,75	0,85		66,03
- opbrengst boetes en dwangsommen / leges	-0,12	0,27	0,02	0,36	0,00	0,00	0,00		0,53
Totaal gefactureerd aan instellingen 2005	25,32	18,67	17,76	0,71	0,49	2,75	0,85		66,55
<b>Te verrekenen met overheid in 2006</b>	-0,73	-0,07	0,24	-0,26	-0,03	-0,04	-0,31	-0,10	-1,30
<b>Te verrekenen met sector in 2006</b>	-1,26	-0,69	1,96	-0,43	-0,20	-0,22	-0,49		-1,34

<sup>1</sup> Werkelijke kosten inclusief de realisatie van de aanloopkosten Wtt in 2005 van EUR 0,82 miljoen.  
<sup>2</sup> De aanvullende bijdrage voor Wgt is naar rato van de onderschrijding van de toezichtkosten verlaagd (van EUR 0,44 miljoen naar EUR 0,38 miljoen).

<sup>4</sup> Het exploitatiesaldo is het saldo van de gerealiseerde opbrengsten en kosten. De gerealiseerde opbrengsten bestaan uit de heffingen op basis van de begroting plus de opbrengsten uit hoofde van boetes, dwangsommen en leges. Als gevolg van tarifiering en bijbehorende afrondingsverschillen, kunnen de heffingen op basis van de begroting enigszins afwijken van de begrote kosten.

**Financiering aanloopkosten trust** De werkelijke aanloopkosten voor het trusttoezicht zijn door de overheid voorgefinancierd (in totaal EUR 1,12 miljoen, waarvan EUR 0,82 via nacalculatie 2005). Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de sector de volledige aanloopkosten in tien jaar zou terugbetalen. Uiteindelijk is afgesproken dat de trustkantoren in ieder geval in 2005 en 2006 10% van de aanloopkosten zouden terugbetalen. In de begroting 2005 – en daarmee de heffing op basis van de begroting – is dit verwerkt door de bijdrage van de sector met EUR 0,2 miljoen (10% van de begrote EUR 2,03 miljoen) te verhogen en de bijdrage van de overheid met EUR 0,2 miljoen te verlagen. Op basis van de werkelijke kosten had dit echter EUR 0,11 miljoen moeten zijn (10% van EUR 1,12 miljoen). Om die reden stelt DNB op basis van artikel 5 van de Kostenregeling Wtt voor om – in lijn met de gemaakte afspraken – de sector over 2005 EUR 0,09 miljoen extra terug te geven, terwijl de teruggave aan de overheid met EUR 0,09 miljoen wordt verlaagd. Als de Minister dit voorstel volgt, wijzigen de te verrekenen bedragen voor het toezicht op trustkantoren in tabel 2.3.2 in –EUR 0,22 miljoen voor de overheid en –EUR 0,58 miljoen voor de sector. Bij de heffing van de begroting 2006 volgt dan de tweede tranche van 10% (= EUR 0,11 miljoen).

### 3 EXPORT- EN IMPORTGARANTIES

*Realisatie EUR 2,4 miljoen, begroting EUR 2,6 miljoen*

De tweede ZBO-taak van de Bank is het leveren van een bijdrage aan het Nederlandse beleid op het gebied van de exportkrediet- en investeringsverzekeringsfaciliteiten van de Staat op verzoek van het Ministerie van Financiën. Het oogmerk van het Ministerie van Financiën is bij te dragen aan een goed functionerende en complete markt voor de verzekering van risico's verbonden aan export naar en investeringen in het buitenland, met als uitgangspunt dat deze risico's zoveel mogelijk door de private markt worden gedragen, concurrentievervalsing tussen landen wordt geminimaliseerd en het pakket aan faciliteiten kostendekkend wordt uitgevoerd. Op grond van de Regeling Export- en Importgaranties 1992 en de Wet Herverzekering Investerings adviseert DNB met betrekking tot het beheer en inrichting van de faciliteiten, draagt zij bij aan de uitvoering daarvan en rapporteert zij over haar werkzaamheden aan de Minister van Financiën.

#### 3.1 Wat hebben we bereikt?

Voor Export- en importgaranties stond 2005 in het teken van de verdere invoering van een risk management framework en een effectievere organisatie.

<b>Tabel 3.1 Doelen Export- en Importgaranties</b>			
<b>EXIM: doelen</b>	<b>Indicator</b>	<b>Streefwaarde</b>	<b>Uitkomst</b>
Bijdrage aan de Exportkrediet- en investeringsverzekeringsfaciliteiten	Voortgang invoering risk management framework	Ingevoerd in 2005	Invoering nagenoeg afgerond
	Invoering effectievere interne organisatie	Plan van aanpak opstellen	Effectievere interne organisatie reeds ingericht

Hieronder worden de resultaten in 2005 op het gebied van Export- en importgaranties verder toegelicht.

**Risk management framework in 2005 grotendeels gerealiseerd** Op 1 oktober, enkele maanden later dan voorzien, is het Nederlandse exportkredietverzekeringscircuit gereorganiseerd. De nieuwe organisatie brengt een duidelijker scheiding aan tussen de taken van de betrokken partijen. Ook verschuift de focus van het risk management van individuele transacties naar de hele verzekeringsportefeuille. In de nieuwe opzet adviseert Exim de Minister over de beheersing van de risico's op portefeuilleniveau. Atradius zal de uitvoering van de verzekering voor zijn rekening nemen, terwijl Financiën en Economische Zaken beleidsverantwoordelijk zijn.

Met het begin van de nieuwe werkwijze zijn het Kredietcomité en de Commissie Advisering Risicobeheer (CAR) opgericht. Het Kredietcomité brengt bindende adviezen uit ten aanzien van verzekeringsaanvragen die binnen de beleidskaders maar buiten de machtiging van Atradius vallen. Een gefaseerde verruiming van de machtiging van Atradius en de korte tijdslijnen voor de besluitvorming zullen tot een vermindering van de doorlooptijd van verzekeringsaanvragen leiden. Eerste effecten van dit beleid zijn al zichtbaar. De CAR brengt advies uit over het raamwerk ter beheersing van de risico's (o.a. landenlimieten, spreidingslimieten, landenbeleid en methodologische aspecten). Als risicomanager van de faciliteit voert Exim het secretariaat van de CAR en levert de 'Monitoringset' die de actuele portefeuilleopbouw en risico's inzichtelijk maakt. De verbetering en uitbreiding van het centrale informatiesysteem waarop de monitoringset alsook de resultaatbepaling gebaseerd zijn, is opgeleverd. De ontwikkeling van dit systeem zal met laatste testwerkzaamheden in februari 2006 afgerond zijn. Met de implementatie van de nieuwe werkwijze is tevens een systeem voor een bedrijfseconomische resultaatbepaling (BERB) opgeleverd waarmee de kostendekking van de faciliteit bewaakt kan worden.

Als risicomanager heeft Exim het voortouw om een portfoliomodel te ontwikkelen waarmee de risico's van de EKV-faciliteit op portefeuilleniveau kunnen worden gemeten en de impact van scenario's op de portefeuille worden geanalyseerd. Verder wordt het actieve portfeuillemanagement ontwikkelt, waarbij met verschillende instrumenten getracht wordt een betere risicospreiding in de portefeuille te bereiken. Vooruitlopend op een wijziging van wet- en regelgeving is in een brief aan de Tweede Kamer waarin de nieuwe interne organisatie van de EKV is toegelicht, toestemming gevraagd om eerste ervaringen met het actief portfoliobeheer op te doen. Verder participeert Exim aan een internationaal onderzoek naar de mogelijkheid landenrisico's met een aantal andere exportkredietverzekeraars te poolen.

**Effectievere interne organisatie ingericht** Een tripartiete werkgroep ontwikkelt geleidelijk voorstellen voor een efficiëntere inrichting van de interne processen. Op verschillende onderdelen zijn aanpassingen al geïmplementeerd. Onder andere zijn in het kader van de reorganisatie de SENO/GOM- en EKV-faciliteiten operationeel geïntegreerd. Bij DNB was de nieuwe rol van Exim aanleiding om met ingang van 2006 Exim en de Afdeling Risk management te fuseren. Hierdoor kan de kennis op het gebied van risk management efficiënter worden benut.

**Normale doorgang overige werkzaamheden** Ondanks omvangrijke organisatorische veranderingen heeft Exim haar taken bij acceptaties van verzekeringsaanvragen en afhandelen van schadegevallen ruim binnen de afgesproken doorlooptijden uitgevoerd. Ook het uitbrengen van adviezen ten aanzien van de productontwikkeling vond zijn normale doorgang.

Op het gebied van internationaal overleg heeft Exim bijgedragen aan de OESO Country Risk Experts, de Premiegroep, Participants en de Club van Parijs. In de Premiegroep heeft Exim zich ingezet voor de uitwerking van afspraken over risk-based premia. Deze initiatieven hebben tot een plan van aanpak voor het verdere onderzoek naar risk-based premia geleid dat voortvarend door alle landen ter hand werd genomen.

### 3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Om deze resultaten te bereiken is een personele capaciteit van 11,7 FTE ingezet. Hiervan is 6,6 FTE ingezet voor beleid, regelgeving en communicatie (voorzitterschap / participatie in nationaal en internationaal overleg, onderzoek, beleidsadvisering en het secretariaat van de Commissie Advisering Risicobeheer). Voor uitvoeringstaken (het adviseren over de risico's van acceptaties en het afhandelen van schadegevallen) is 3,3 FTE ingezet. De resterende 1,8 FTE betreffen besturing en secretariële ondersteuning.

### 3.3 Wat heeft het gekost?

**Tabel 3.3 Export- en importgaranties**

EUR miljoen				
	Realisatie jan t/m dec 2005	Begroting jan t/m dec 2005	Vershil R-B jan t/m dec 2005	Vershil % jan t/m dec 2005
Primaire activiteiten	1,57	1,65	-0,08	-4,7%
Ondersteunende activiteiten	0,83	0,90	-0,08	-8,7%
<b>Totaal</b>	<b>2,39</b>	<b>2,55</b>	<b>-0,16</b>	<b>-6,1%</b>

De eerder genoemde interne reorganisatie van de Exim-functie heeft op 1 januari 2006 zijn beslag gekregen en heeft tot een besparing van 1 FTE op de oorspronkelijke Exim-formatie geleid. Teneinde de formatiereductie soepel te laten verlopen, werden vacatures bij Exim in 2005 bewust niet opgevuld. Een aantal taken is vooruitlopend op de fusie door medewerkers van de divisie Financiële markten (FM) uitgevoerd (totaal 1,25 fte). De kosten hiervan zijn aan Export- en importgaranties toegerekend. Ook inclusief de ingezette medewerkers van FM was sprake van een lagere bezetting. Het effect hiervan wordt grotendeels gecompenseerd door de hogere pensioenlasten (RJ 271).



## 4 GRONDSLAGEN KOSTENTOEREKENING

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van de grondslagen die in deze ZBO-verantwoording zijn gehanteerd bij de toerekening van de kosten aan de ZBO-taken van DNB.

### 4.1 Gehanteerde sleutels

De toerekening van de kosten naar de hoofdtaken en toezichtwetten gebeurt voor de primaire divisies aan de hand van de capaciteitsverdeling (in fte's). Voor de toerekening van de interne ondersteuning zijn de sleutels in de onderstaande tabellen gehanteerd.

<b>Tabel Belangrijkste toerekeningsleutels ondersteuning*</b>		
Aspect	Belangrijkste elementen	Toegerekend naar/ op basis van
Besturing	Directie	Personeel directe afdelingen
Directie	Strategie, planning en control	Personeel directe afdelingen
Sp&c	Risicobeheersing	Gerealiseerde uren
Accounting	Bedrijfsadministratie	Personeel administratie per doelgroep en vervolgens boekingsstukken per afdeling
lad	Accountantsonderzoeken	Capaciteitsbeslag en restant personeel directe afdelingen
Juridische zaken	Juridisch advies	Gerealiseerde uren en restant uren naar doelgroep
Ict	Ict werkplekken	Werkplekken
	Exploitatie	Capaciteitsbeslag op servers en data-opslag
	Releasematiq onderhoud	Hooq beveiligd deel: betalingsverkeer giraal
	Ict advies en projecten	Overig: personeel directe afdelingen
		Gerealiseerde uren
P&O	Arbo, opleidingen en overige P&O producten	Personeel directe afdelingen
Informatie / communicatie	Bibliotheek	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Communicatiebeleid	Capaciteitsbeslag
	Documentaire informatie	Per cluster toegedeeld aan betrokken afdelingen
	Nieuwsvoorziening	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Directie-ondersteuning	Directie
Facilitair	Huisvesting	Netto vierkante meters
	Fd werkplekken	Werkplekken (gewogen)
	Inkoop	Uren en restant personeel directe afdelingen
	Diensten en middelen	Personeel directe afdelingen (gewogen)
	Repro	Capaciteitsbeslag en restant personeel directe afdelingen
Beveiliging en transport	Veiligheid, bewaken binnen en buitenring	Personeel directe afdelingen excl. locatie Apeldoorn
	Bewaking direct, transporteren waarden, onderzoeken en falsificatie	Betalingsverkeer

\* Voor de overzichtelijkheid zijn hier niet alle producten met hun kostenverdeelsleutel weergegeven.

De verdeling van de gerealiseerde toezichtkosten over de doelgroepen is grotendeels gebaseerd op de verantwoording van bestede capaciteit (urenverantwoording).

## 4.2 Heffingsystematiek

Met ingang van 2004 is de financiering van het toezicht, in overleg met de toezichthouders en vertegenwoordigers van de instellingen, door de minister van Financiën herzien. Uitgangspunt is een bijna volledige doorberekening van de toezichtkosten aan de onder toezicht staande instellingen<sup>5</sup>. Een uitzondering hierop vormen het repressieve toezicht en het toezicht uit hoofde van de Wet Mot/Wid/sanctiewet. Dit toezicht wordt volledig door de overheid gefinancierd. Per toezichthouder (AFM en DNB) is hiervoor een overheidsbijdrage berekend. Deze bijdrage wordt in 2006 geëvalueerd. De overheidsbijdrage is vastgesteld op basis van een vast percentage van de toezichtkosten. Voor het oorspronkelijke DNB toezicht is dit 21 % en voor het pensioen- en verzekeringstoezicht 11%.

De bijdrage van 21% voor het oorspronkelijke DNB toezicht geldt als gemiddelde voor de betreffende sectoren. De daadwerkelijke bijdrage verschilt per sector en is afhankelijk van de omvang van het repressieve en Mot/Wid/sanctiewet toezicht voor de betreffende sector. Naast de reguliere overheidsbijdrage zijn voor de Wtk, Wgt en Wtt aanvullende afspraken gemaakt. Zie onderstaande tabel voor een toelichting per sector (wet).

De heffingsystematiek per wet is voor 2005 als volgt.

<b>Tabel Heffingsystematiek</b>	
<b>Wet</b>	<b>Kernelementen</b>
Wtk	<ul style="list-style-type: none"> <li>• doorbelasting in 2005 65% van de integrale toezichtkosten (ingroeimodel)</li> <li>• vast tarief per rapporterende instelling (afdeling I, II en III instellingen)</li> <li>• variabel tarief (van toepassing op afdeling I en II instellingen) op basis van Risk Weighted Assets (RWA) volgens degressief stelsel</li> </ul>
Wte	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 15%</li> <li>• op basis van de voor het gedragstoezicht (AFM) geldende heffingsystematiek</li> </ul>
Wtb	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 13%</li> <li>• op basis van het balanstotaal</li> </ul>
Wgt	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 66%</li> <li>• plus overeengekomen aanvullende bijdrage van EUR 0,44 miljoen, die naar rato van onderschrijving begroting is verlaagd</li> <li>• vast tarief per rapporterende instelling</li> <li>• variabel tarief gebaseerd op geldstromen</li> </ul>

<sup>5</sup> Voor banken geldt tot en met 2005 een ingroeimodel.



Wtt	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 80%</li> <li>• de in 2004 en begin 2005 eenmalig extra te maken kosten voor vergunningverlening worden met terugwerkende kracht in 2005 en 2006 voor 10% in rekening gebracht bij de instellingen</li> <li>• bij de evaluatie over twee jaar zullen de resterende voorbereidingskosten worden meegenomen en zal naar een structurele oplossing voor de financiering van het integriteitsteel van de kosten worden gezocht</li> <li>• tarief op basis van omzet</li> </ul>
PSW	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 11%</li> <li>• op basis van premie-inkomen en directe beleggingsopbrengsten.</li> </ul>
Wtn/Wtv	<ul style="list-style-type: none"> <li>• reguliere overheidsbijdrage 11%</li> <li>• op basis van bruto premie inkomen</li> </ul>

### **Boetes en dwangsommen**

Door de opgelegde boetes en dwangsommen betalen overtreders (een deel van) de eigen extra toezichtkosten. Ook worden de kosten van bijvoorbeeld de stille curator in rekening gebracht bij de desbetreffende instellingen. Met de voor het toezicht verantwoordelijke departementen is afgesproken dat de inkomsten uit boetes en dwangsommen, per sector, aan de instellingen ten goede komen. In de nacalculatie is rekening gehouden met deze inkomsten.



# ACCOUNTANTSVERKLARING

Deze accountantsverklaring is afgegeven ten behoeve van het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

## *Opdracht*

Ingevolge uw opdracht hebben wij de bijgevoegde verantwoording van de verdeling van de Winst en Verliesrekening naar ZBO taken van de Nederlandsche Bank N.V. te Amsterdam over het boekjaar 2005 gecontroleerd. De verantwoording is gedateerd 11 april 2006. Deze verklaring heeft uitsluitend betrekking op:

- De kosten, opbrengsten en voorschotten zoals uiteengezet in paragraaf 2.3.2 “Financiering toezicht” in de tabel ‘Financiering toezichtskosten 2005` op pagina 31;
- De bedragen inzake budget en realisatie Export- en importgaranties, zoals vermeld op pagina 35;

De verantwoording is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de directie van de vennootschap. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake deze opgave te verstrekken.

## *Werkzaamheden*

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de opgave van de financiering van de toezichtskosten 2005 geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en toelichtingen in de verantwoording. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen kostentoerekening, zoals uiteengezet in de verantwoording op de pagina's 36 tot en met 38, die bij het opstellen van de verantwoording zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de directie van de vennootschap daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de verantwoording. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

*Oordeel*

Wij zijn van oordeel dat de verantwoording een getrouw beeld geeft van:

- De kosten, opbrengsten en voorschotten van toezicht over het jaar 2005. Deze zijn in overeenstemming met de Regeling bekostiging financieel toezicht met kenmerk FM 2003-1852 en voldoen aan aanvaardbare bedrijfseconomische grondslagen;
- Het budget en realisatie van Exim. Deze voldoen aan aanvaardbare bedrijfseconomische grondslagen.

Amsterdam, 11 april 2006

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

*J.A. Nijhuis RA*

## **BIJLAGE 1      ONDERSTEUNING TOEZICHT EN EXIM**

Voor het bereiken van de primaire doelstelling van DNB is een adequate dienstverlening door de ondersteunende bedrijfsonderdelen cruciaal. Het is noodzakelijk dat de ondersteuning haar diensten tegen een marktconform prijs- en prestatieniveau levert. De fusie met de PVK en de reorganisatie hebben veel invloed gehad op deze ondersteunende bedrijfsonderdelen. De totale formatie voor ondersteunende taken is in 2005 (ten opzichte van de begroting 2004) met 196 FTE teruggebracht met als doel de kosten te verlagen door efficiënter te werken. De totale besparingsdoelstelling in het kader van het fusieproces tot en met 2005 van EUR 19,7 miljoen is gerealiseerd. Ten opzichte van de begroting 2003<sup>6</sup> waren de reguliere bedrijfskosten in 2005 EUR 27,8 miljoen lager.

De totale kosten van de ondersteunende activiteiten voor 2005 bedragen EUR 101,9 miljoen. Daarvan is EUR 30,2 miljoen aan toezicht en EUR 0,8 miljoen aan Exim toegerekend.

De kosten voor ondersteuning zijn opgebouwd uit 1) Besturing, 2) Juridische zaken, 3) ICT, 4) P&O, 5) Communicatie, 6) Informatievoorziening, 7) Facilitaire diensten en 8) Beveiliging en transport. Met behulp van sleutelwaarden worden de ondersteunende kosten toegerekend aan de primaire divisies van DNB om op die manier per taakgebied een totaal overzicht te krijgen van de benodigde middelen. Bij het vaststellen van de sleutelwaarden is gezocht naar een zo goed mogelijke reflectie van de kostendrijvers. Het toerekeningsmodel gaat uit van de integrale kosten van de divisies, waarbij er geen toerekening plaatsvindt tussen de ondersteunende divisies onderling.

### **1      Directie / Besturing**

DNB werkt voortdurend aan het scherp houden van de strategische doelen. Daarvoor worden regelmatig nieuwe initiatieven geïdentificeerd en gestart, soms in de vorm van projecten. DNB streeft om deze projecten vervolgens zo snel mogelijk weer in de lijn te beleggen. In 2005 is dit vormgegeven door het uitwerken van zeven strategische thema's. Deze hebben betrekking op kennisintensieve taken (financiële stabiliteit, monetair en economisch beleid, wetenschappelijk onderzoek, toezichtbeleid en betalingsverkeerbeleid), toezicht, betalingsverkeer en ICT. Daarnaast zijn het maatschappelijke netwerk van DNB, de talentstrategie en de meerjarige financiële planning uitgewerkt. In november 2005 zijn in een special van het DNB personeelsblad de uitkomsten van deze strategieprojecten gecommuniceerd. In de begroting 2006 konden deze grotendeels meegenomen worden.

In het kader van de interne doelstelling een effectieve en efficiënte organisatie te zijn, is een nieuwe besturingsystematiek ingevoerd. Aan de hand van de begroting 2005, opgesteld op basis van de

---

<sup>6</sup> Kostenniveau conform de begroting 2003 van de voormalige PVK en DNB gezamenlijk, inclusief de toegestane groei van de PVK in 2004.

VBTB-beginselen, is elk kwartaal aan de directie gerapporteerd over de voortgang op de doelstellingen en de financiële resultaten. Daarnaast heeft de invoering van een nieuw urenverantwoordingsstelsel en van vraaggedreven ondersteuning - met een interne producten- en dienstencatalogus, een jaarlijkse klanttevredenheidsmeting en een afstemming van vraag en aanbod tijdens de begrotingsronde - ertoe geleid dat de integraal manager nu beter in staat is de inzet van mensen en middelen te plannen en te monitoren. In 2006 wordt de kwaliteit van de managementinformatie verder verbeterd.

## **2 Juridische ondersteuning**

Gedurende 2005 is door de divisie Juridische zaken een grote verscheidenheid aan zaken van juridisch advies voorzien. Deze adviezen lagen op een breed spectrum van de door DNB, gezien haar wettelijke doelstellingen en taken, verrichtte werkzaamheden. Meer in het bijzonder, ten behoeve van de werkzaamheden voor de toezichtsector in 2005:

- Zijn 69 bezwaarschriftprocedures afgehandeld, waarvan 60 zaken met een of meer beslissingen op bezwaar (in 9 zaken is het bezwaarschrift ingetrokken).
- Is in 31 bestuursrechtelijke procedures die door Juridische zaken zijn begeleid, uitspraak gedaan (waarbij het ging om 7 verzoeken om een voorlopige voorziening, 17 procedures bij de Rechtbank Rotterdam, 5 hoger beroepen bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven en 1 hoger beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State).
- Is het in drie civiele procedures tot een vonnis gekomen (ook deze procedures zijn door Juridische zaken begeleid).
- Zijn er 122 lasten onder dwangsom opgelegd. Dit betreft (a) 5 lasten onder dwangsom naar aanleiding van aangiften van het Expertisecentrum Handhaving, (b) 112 lasten onder dwangsom vanwege het niet tijdig voldoen aan rapportageverplichtingen door pensioenfondsen en verzekeraars en (c) 5 lasten onder dwangsom opgelegd vanwege het niet tijdig voldoen van pensioenfondsen aan de algemene informatieplicht ex artikel 19 PSW.
- Heeft er naar aanleiding van een aangifte van het Expertisecentrum Handhaving één openbare kennisgeving plaatsgevonden.

Verder is veel aandacht besteed aan de voorbereidende werkzaamheden voor de nieuwe Wet op het financieel toezicht (Wft) en aan de voorbereidingen voor de implementatie van de Bazel II kapitaalakkoorden en de EU implementatie daarvan (Capital Adequacy Directive; CRD), alsmede aan enkele andere (soms omvangrijke) wetgevingsprojecten, zoals de Pensioenwet en de Zorgverzekeringswet. Ten slotte is met regelmaat advies verleend terzake van juridische vragen die spelen bij de dagelijkse toezichtpraktijk.

### 3 ICT

De nieuwe ICT strategie is in 2005 uitgewerkt en goedgekeurd door de directie als onderdeel van de nieuwe geïntegreerde strategie voor de gehele organisatie. De visie is dat ICT haar producten en diensten klantvraag gedreven aanbiedt tegen een prijs- en prestatieniveau dat maximaal 10% boven marktniveau ligt. Vervolgens is de visie omgezet in een driejarig (2005 - 2007) plan met concrete doelen en activiteiten.

In 2005 is een aantal indicatoren ontwikkeld om de mate van klantvraag gedrevenheid te meten. Vervolgens is een nulmeting uitgevoerd. De resultaten van deze meting zijn:

- 1) De gebruikerstevredenheid: Deze is in 2005 met een enquête onder alle gebruikers vastgesteld op 6,2 op de schaal van 1-10. Naar aanleiding van de uitkomst zijn verbeteringen doorgevoerd in de dienstverlening aan de gebruikers. De enquête zal jaarlijks herhaald worden.
- 2) Het gerealiseerde serviceniveau ten opzichte van het afgesproken serviceniveau: Een standaard producten- en dienstencatalogus, inclusief bijbehorend serviceniveau is op het bedrijfsintranet gepubliceerd. Op basis hiervan is met een aantal divisies een specifieke overeenkomst gesloten (service level agreement). Op belangrijke onderdelen is in 2005 uitstekend gepresteerd. Zo was de beschikbaarheid van het topgirale settlement systeem met een score 100% voor het 2e achtereenvolgende jaar de hoogste in het ESCB (Europese Stelsel van Centrale Banken).
- 3) De tevredenheid van de divisies over de door ICT voor hen uitgevoerde projecten: Dit is over 2005 door de opdrachtgevers gemiddeld met een 7 gewaardeerd, op de schaal van 1 – 10, over vijf belangrijke projecten.

Begin 2005 is met een onafhankelijke benchmark vastgesteld dat de interne ICT-kosten over 2004 niet significant afweken van de gemiddelde ICT-kosten van een referentiegroep van 10 vergelijkbare instituten met eigen ICT-afdelingen, uit de financiële sector en overheid. Ten opzichte van de vijf best presterende commerciële ICT-dienstverleners lagen de kosten 26% hoger. In 2005 zijn diverse initiatieven uit gevoerd ter reductie van de ICT-kosten. De directie heeft in 2005 goedgekeurd dat dit moet leiden tot ICT-kosten die over 2007 gemeten maximaal 10% hoger liggen dan de prijs die betaald moet worden bij de commerciële dienstverleners. De benchmark wordt jaarlijks herhaald.

In 2005 zijn diverse initiatieven uitgevoerd gericht op reductie van de ICT-complexiteit. De kaders voor het werken onder architectuur zijn beschreven, een onderzoek voor de optimalisatie van het aantal bedrijfsapplicaties is voor bereid en de uitfasering van het mainframe en vax/vms server platform loopt volgens plan.

## **4 P&O**

In 2005 is performance management, een nieuwe vorm van beoordelen DNB-breed ingevoerd. De performance managementsystematiek houdt in dat er aan het begin van het jaar planningsafspraken en resultaatafspraken worden gemaakt. Halverwege het jaar wordt in een gesprek tussen medewerker en leidinggevende bekeken hoe de stand van zaken is zodat kan worden bijgestuurd om de juiste resultaten te behalen. Na afloop van het jaar wordt in een beoordelingsgesprek vastgesteld hoe de medewerker heeft gefunctioneerd en of de afgesproken resultaten zijn behaald. De eerste ervaringen zijn dat het management met de nieuwe systematiek een effectief sturingsinstrument heeft gekregen. Het geautomatiseerde personeelsinformatiesysteem is voor dit doel toegankelijk gemaakt voor alle managers. Dit past in het streven om managers online toegang te bieden tot relevante data en managementinformatie over human resource onderwerpen van hun organisatie-onderdeel. In het kader van Talentmanagement is het persoonlijke ontwikkelingsprogramma Questions door 35 jonge talentvolle medewerkers gevolgd en hebben 12 high potentials aan het Vernieuwde Leiderschapsonwikkeltraject (Vlot) deelgenomen. Het Mobiliteitscentrum biedt sinds begin 2005 actieve ondersteuning bij de loopbaanontwikkeling van medewerkers.

## **5 Communicatie**

DNB heeft in 2005 een extern reputatie-onderzoek gehouden. Daaruit bleek onder meer dat de reputatie van DNB onder het publiek als ook onder de professionele relaties goed tot zeer goed is. Tegelijkertijd gaf het publiek te kennen beperkte kennis te hebben over de kerntaken van DNB. Overigens scoort DNB op het gebied van reputatie, maar ook op het terrein van bekendheid over de taken, aanzienlijk beter dan vergelijkbare instellingen.

Voor 2005 gold 'Vertrouwen' als het strategische thema van DNB. In vrijwel alle in- en externe uitingen is uitgebreid op dit thema ingegaan. In november is op basis van een eigen onderzoek een symposium over vertrouwen in de Rode Hoed in Amsterdam georganiseerd. Dat is met veel aandacht in de media gepaard gegaan.

## **6 Informatievoorziening**

Op het gebied van informatie is in 2005 een eerste sanering van de bibliotheek- en tijdschriftencollectie uitgevoerd. Het centrale archief op de Achtergracht is gesaneerd en staat klaar om te worden overgebracht naar een extern depot. Dit leidt tot ruimtebesparing. Verder wordt toegewerkt naar een volledige digitalisering. Dit is in 2005 nog niet afgerond. In 2005 is een digitale zoekmachine geïntroduceerd, hierdoor wordt de kennisuitwisseling binnen DNB ondersteund. Het vernieuwen van de kantoorautomatisering is in 2005 daar waar nodig uitgevoerd. Een meer fundamentele vernieuwing staat voor 2007 gepland. Het beter toegankelijk maken van internet is voor 2006 gepland.



## **7 Facilitaire diensten**

Begin 2005 is geconstateerd dat zich op diverse plekken binnen het kantoor in Amsterdam asbestresten bevinden. Deze asbestresten bevinden zich in afgesloten tussenruimte en leveren als zodanig geen gezondheidsgevaren voor de gebruikers van het gebouw op. Aangezien bij elke verbouwing of onderhoud aan bijvoorbeeld de bedrading zonder ingrijpende maatregelen wel risico's ontstaan, is besloten het gebouw geheel asbestvrij te maken. Hiermee is in 2005 een start gemaakt.

## **8 Beveiliging en transport**

Beveiliging en transport is vooral belast met de beveiliging van het gebouw, de kluizen en het transport van waarden voor het chartale betalingsverkeer. Alle kosten van bewaking die boven het niveau voor een normaal kantoorpand uitstijgen, zijn doorbehoort aan de activiteiten ten behoeve van het betalingsverkeer.



## BIJLAGE 2 PROFIEL VAN HET TOEZICHT DOOR DNB

De Nederlandsche Bank (DNB) is de prudentieel toezichthouder voor Nederlandse financiële instellingen. Het prudentiële toezicht richt zich op de soliditeit van financiële ondernemingen en op de integriteit van het stelsel. Daarmee draagt het bij aan de missie van DNB: het nastreven van de stabiliteit van het financiële stelsel en van de instellingen die van dat stelsel deel uitmaken, dit alles ten dienste en in het belang van het publiek dat daarop vertrouwt.

In concreto ziet DNB toe op het risicobeheer, de integere bedrijfsvoering, de solvabiliteit en liquiditeit en de naleving van wet- en regelgeving bij banken, verzekeringsmaatschappijen, pensioenfondsen, effecteninstellingen en beleggingsinstellingen. Het te allen tijde voorkomen van een faillissement mag echter niet van het toezicht worden verwacht. De continuïteit van een financiële instelling (en dus ook het voorkomen van een faillissement) is de primaire verantwoordelijkheid van het management. Wel is, in het belang van de depositohouders, polishouders, pensioengerechtigden en beleggers, het toezicht erop gericht dat instellingen geen onaanvaardbaar hoge risico's nemen. In het verlengde daarvan, als de continuïteit van een instelling niet langer is gewaarborgd, dient het toezicht door adequaat ingrijpen de schade voor deze partijen tot het minimum te beperken. Specifiek bij pensioenfondsen ziet DNB er ook op toe dat hun statuten en reglementen in overeenstemming zijn en blijven met de materiele bepalingen in de Pensioen- en Spaarfondsenwet (materieel toezicht). Bij geldtransactiekantoren, trustkantoren, creditcardmaatschappijen en casino's houdt DNB toezicht op integere bedrijfsvoering en naleving van wet- en regelgeving. Een belangrijk aspect van het toezicht op deze instellingen is het opsporen en terugdringen van illegale geldstromen en terrorismefinanciering.

Type instelling	Doelstelling van het toezicht
Banken Verzekeringsmaatschappijen Pensioenfondsen Effecteninstellingen Beleggingsinstellingen	Soliditeit van de instelling en integriteit van het financiële stelsel bewaken: <ul style="list-style-type: none"><li>– Risicobeheer</li><li>– Solvabiliteit en liquiditeit</li><li>– Integere bedrijfsvoering</li><li>– Naleving van wet- en regelgeving</li><li>– Materieel toezicht (alleen bij pensioenfondsen)</li></ul>
Geldtransactiekantoren Trustkantoren Creditcardmaatschappijen Casino's	Integriteit van het financiële stelsel bewaken: <ul style="list-style-type: none"><li>– Integere bedrijfsvoering</li><li>– Naleving van wet- en regelgeving</li></ul>

Het toezicht door DNB omvat vier kernactiviteiten: markttoetreding, regulier toezicht, handhaving, en beleidsontwikkeling. Markttoetreding behelst de beoordeling of een instelling voldoet aan de vergunningsvereisten. Zodra een instelling tot de gereguleerde markt is toegelaten staat zij onder regulier toezicht. Door gegevensanalyse, gesprekken en gericht onderzoek wordt de aansluiting van het toezicht op de ontwikkelingen in de markt bewaakt. Handhaving is complementair aan markttoetreding en betreft het opsporen en vervolgen van personen en instellingen die zonder de benodigde vergunning financiële diensten aanbieden. Beleidsontwikkeling verschaft de regelgeving en het normkader ten behoeve van markttoetreding, lopend toezicht en handhaving.

## **1 Markttoetreding**

Een financiële instelling heeft een vergunning nodig om activiteiten die onder de desbetreffende wetten vallen te mogen uitoefenen. Dit geldt overigens niet voor pensioenfondsen en instellingen die in aanmerking komen voor een generieke vrijstelling of een individuele ontheffing. DNB is verantwoordelijk voor vergunningverlening aan banken, verzekeringsmaatschappijen, trustkantoren en geldtransactiekantoren. Tevens voert DNB een zogenaamde prudentiële toetsing uit bij de vergunningverlening aan effecteninstellingen en beleggingsinstellingen; de vergunning zelf wordt verleend door de AFM.

De verlening van een vergunning leidt tot inschrijving in een register. Voor pensioenfondsen wordt eveneens een register bijgehouden. De registers voor banken, verzekeraars, pensioenfondsen, trustkantoren en geldtransactiekantoren zijn te raadplegen op de website van DNB.

De integriteit en deskundigheid van bestuurders en beleidsbepalers vormen een belangrijk onderdeel van de vergunningsvereisten, naast criteria ten aanzien van het bedrijfsplan, de solvabiliteit en de interne organisatie. Daarom toetst DNB de bestuurders van nieuwe instellingen, en ook nieuwe bestuurders van bestaande instellingen.

Gerelateerd aan markttoetreding is de beoordeling van voorgenomen deelnemingen in of door een onder toezicht staande instelling. Als een derde partij een deelneming van 10% of meer wil verkrijgen in een onder toezicht staande instelling, is een zogenaamde verklaring van geen bezwaar (vvgb) van DNB benodigd. Dit geldt ook als een onder toezicht staande instelling een deelneming van 10% of meer wil verkrijgen in een derde partij.

## **2 Regulier toezicht**

Het reguliere toezicht door DNB richt zich op de risicobeheersing, de solvabiliteit en de liquiditeit, de integere bedrijfsvoering en de naleving van wet- en regelgeving van de afzonderlijke onder toezicht staande instellingen. Het toezicht is risicogeorïenteerd. DNB houdt een risicoprofiel bij van elke onder toezicht staande instelling, op grond waarvan de intensiteit van het toezicht en de in te zetten toezichtinstrumenten worden vastgesteld. Door systematische informatieverzameling wordt het

risicoprofiel van een instelling periodiek herzien. Deze informatie wordt grotendeels verkregen door gesprekken met de desbetreffende instelling, on site onderzoeken en off site bedrijfseconomische analyses.

**Toezicht op banken** Een onder toezicht staande bank kan meerdere inschrijvingen in het register hebben. Zo wordt bijvoorbeeld Rabobank als één onder toezicht staande instelling beschouwd, terwijl alle lokale Rabobanken zelfstandig zijn ingeschreven.

Naast de reeds genoemde manieren om informatie te vergaren wordt eens per jaar een gesprek gevoerd met de externe accountant van de instelling. Tevens zijn op instellingsniveau gerichte toezichtonderzoeken uitgevoerd. Dit zijn onderzoeken waarbij de belangrijkste activiteiten van een bank in detail worden beoordeeld. Bij een grote bank vinden meerdere van dergelijke onderzoeken per jaar plaats, bij kleine banken worden alle risicogebieden in een cyclus van 3 à 5 jaar onderzocht. Naast het toezicht per instelling voert DNB ook vergelijkende onderzoeken uit waarbij een specifiek thema bij meerdere instellingen wordt onderzocht.

De buitenlandse EU-kredietinstellingen die grensoverschrijdend diensten in Nederland aanbieden vallen niet onder DNB toezicht maar onder toezicht van de thuisstaattoezichthouder. Bij de bijkantoren van banken die elders in de EU zijn gevestigd beperkt het reguliere toezicht zich tot de liquiditeitspositie; voor de overige aspecten (zoals risicobeheer en solvabiliteit) staat zo'n bijkantoor onder het toezicht van de thuisstaattoezichthouder.

**Toezicht op verzekeringsmaatschappijen** Het toezicht op verzekeringsmaatschappijen omvat het toezicht op schadeverzekeraars, levensverzekeraars en natura-uitvaartverzekeraars. De belangrijkste aangrijpingspunten voor het toezicht op de verzekeraars zijn de wijze waarop de technische voorzieningen zijn vastgesteld, de aard van de beleggingen die dienen als tegenwaarde voor de technische voorzieningen en de solvabiliteitsmarge. Met de meeste instellingen worden één of meerdere keren per jaar gesprekken gevoerd. Voor de overige instellingen vindt een dergelijk periodiek gesprek in een ander jaar plaats, of zij hebben een zo laag risicoprofiel dat alleen off site toezicht volstaat. Aan verzekeraars kan een last onder dwangsom worden opgelegd in het kader van niet (tijdig) nagekomen rapportageverplichtingen.

**Toezicht op pensioenfondsen** Het toezicht op pensioenfondsen omvat het toezicht op ondernemings- en bedrijfstakpensioenfondsen, beroepspensioenfondsen en het notarieel ambt. Een specifiek onderdeel van het reguliere toezicht op pensioenfondsen betreft het zogenaamde materiële toezicht. Daarin beoordeelt DNB of statuten en reglementen van de fondsen voldoen aan de materiële bepalingen in de Pensioen- en spaarfondsenwet die betrekking hebben op de inhoud van de pensioentoezeggingen. Door wetwijzigingen moeten de fondsen hun statuten en reglementen

regelmatig aanpassen. Voor het toezicht is de dekkingsgraad van een pensioenfonds een belangrijke graadmeter. Deze geeft de verhouding van de aanwezige middelen ten opzichte van de verplichtingen van een fonds. Indien bij een pensioenfonds dekkingsgraadproblemen worden geconstateerd, dient een pensioenfonds een herstelplan in te dienen en vervolgens uit te voeren. Een pensioenfonds kan te lage dekking hebben, ofwel reservetekort, of in onderdekking verkeren, dat wil zeggen een dekkingsgraad van minder dan 100%. Verder worden bij pensioenfondsen gesprekken gevoerd en beperkte en uitgebreide onderzoeken uitgevoerd. Ook legt DNB een last onder dwangsom op bij het niet nagekomen rapportageverplichtingen. In toenemende mate wordt met pensioenfondsen besproken hoe de financiële positie zich in de toekomst kan ontwikkelen en welk beleidsinstrumentarium beschikbaar is om de implicaties op te vangen.

**Toezicht op effecten- en beleggingsinstellingen** Omdat het toezicht op beleggings- en effecteninstellingen grotendeels gedragselementen bevat, is de AFM leidend als toezichthoudende instantie. DNB werkt dan ook frequent met de AFM samen bij problemen op gedrags- en prudentieel vlak. Voorts voert DNB prudentiële toetsingen uit ten behoeve van vergunningaanvragen. Beheerders van beleggingsinstellingen dienen financiële rapportages (jaarrekeningen en halfjaarberichten) aan te leveren die door DNB worden beoordeeld op financiële soliditeit. DNB beoordeelt de solvabiliteit van effecteninstellingen met behulp van de door de onder toezicht staande effecteninstellingen aan te leveren financiële rapportages (CAD-rapportages en jaarrekeningen), het uitvoeren van onderzoeken en het voeren van toezichtgesprekken met het management.

**Toezicht op geldtransactie - en trustkantoren** Het reguliere toezicht op geldtransactiekantoren is gericht op handhaving van de Wet op de geldtransactiekantoren. Deze wet beoogt specifiek de integriteit van het financiële stelsel te beschermen door het witwassen van gelden en het financieren van terroristische activiteiten tegen te gaan. Het toezicht gebeurt aan de hand van on site onderzoeken bij instellingen en het voeren van gesprekken met de externe accountants van de ingeschreven instellingen.

Het toezicht in het kader van de Wet toezicht trustkantoren richt zich op de naleving van procedures binnen het trustkantoor zodanig dat daarmee wordt voldaan aan de eisen die de Wtt en de op de Wtt gebaseerde nadere regelgeving stellen. Daartoe voert DNB onder meer deelwaarnemingen uit met betrekking tot de cliëntacceptatiedossiers, waarin de informatie van het trustkantoor met betrekking tot de cliënten van het trustkantoor is vastgelegd.

**Integriteitstoezicht** Het integriteitstoezicht richt zich op de integriteit van de bedrijfsvoering van instellingen en van bestuurders. Het vereist een specialistische deskundigheid die cross-sectoraal wordt ingezet. Er worden integriteitsonderzoeken uitgevoerd en in het kader van bestuurderstoetsing kan aanvullend onderzoek worden uitgevoerd.

Veel aandacht wordt besteed aan Customer Due Diligence (CDD), ofwel de toetsing, door banken en verzekeraars, van hun cliënten. CDD is een beheersingskader om misbruik van instellingen door cliënten te voorkomen en is cruciaal voor een integer financieel stelsel. DNB beoordeelt de opzet en de werking van CDD-maatregelen bij banken en verzekeraars.

Op het gebied van terrorismefinanciering beoordeelt DNB of instellingen voldoen aan de eisen van de Sanctiewet (het detecteren en bevriezen van financiële middelen aan de hand van freezelijsten). Anderzijds wordt beoordeeld of instellingen aandacht besteden aan verdachte geldstromen.

**Interventies en formele maatregelen bij onder toezicht staande instellingen** Indien een onder toezicht staande instelling niet voldoet aan de toezichtvereisten, kan DNB een formele maatregel treffen. De instrumenten die DNB ter beschikking staan zijn, in volgorde van oplopende ernst, het opleggen van een last onder dwangsom, een bestuurlijke boete, een aanwijzing, het opvragen van een financieringsplan, een saneringsplan, een herstelplan, het aanstellen van een bewindvoerder, doorhaling uit het register, een faillissementsaanvraag door toezichthouder en de noodregeling. De verschillende maatregelen zijn niet in alle sectoren even gebruikelijk. Zo geldt een aanwijzing in het banktoezicht als een ernstiger toezichtinterventie dan in het toezicht op verzekeraars en pensioenfondsen. Het opeisen van een financierings-, sanerings- of herstelplan is specifiek voor het toezicht op pensioenfondsen en verzekeraars. Bij het opleggen van formele maatregelen neemt DNB de wettelijke eisen voor functiescheiding in acht.

### **3 Handhaving**

De vorige paragrafen handelden over de gereguleerde markt, dus over de instellingen die voldoen aan de vergunningsvereisten en die onder regulier toezicht staan. DNB treedt op tegen instellingen die zonder vergunning financiële diensten aanbieden en daarmee illegaal opereren.

DNB opereert niet primair als opsporingsinstantie. In geval DNB een melding krijgt over een illegaal opererende financiële instelling, onderneemt zij daar wel actie tegen. Deze meldingen kunnen voortkomen uit signalen van de Informatiedesk, andere toezichthouders en/of de Fiod/ECD. Met name de goede samenwerking met deze laatste instanties leidde tot meer aangemelde gevallen. Incidenteel speurt DNB naar illegale instellingen door periodiek het internet af te zoeken (met behulp van geautomatiseerde sweeps) en door mediascreening. Verdachte zaken worden beoordeeld (betreft niet de signalen die direct kunnen worden afgedaan). Daarnaast worden onderzoeken verricht in het verband van het Financieel Expertise Centrum. Dit is een samenwerkingsverband tussen alle autoriteiten met een toezicht- of opsporingstaak in de financiële sector. Indien sprake is van serieuze verdenking, wordt bij de betrokken instelling ter plekke onderzoek gepleegd.

Bij een geconstateerde overtreding kan DNB verschillende formele maatregelen treffen: opleggen van een last onder dwangsom, bestuurlijke boete, publicatie, aangifte bij het Openbaar Ministerie,

noodregeling, aanwijzing, stille curatele en faillissementsaanvraag door de toezichthouder. De noodregeling is een instrument waarbij een door de rechter te benoemen bewindvoerder verstrekkingen bevoegdheden binnen een onderneming krijgt. Zo kan diegene de belangen van de crediteuren zoveel mogelijk beschermen.

#### 4 Beleidsontwikkeling

Regelgeving en beleid voor financieel toezicht wordt in steeds grotere mate voorbereid en ontwikkeld in internationale overlegsgremia. Het internationale overleg is volgens de onderstaande structuur georganiseerd:

**Tabel: Gremia voor internationaal overleg**

Bereik	Mondiaal	Europees niveau-2	Europees niveau-3	Europees (ESCB)
Deelnemers	Toezicht-houders	Ministeries	Toezicht-houders	Centrale banken en toezicht-houders
Banken	BCBS	EBC	CEBS	BSC
Verzekeraars	IAIS	EIOPC	CEIOPS	
Pensioenfondsen	IOPS	EIOPC	CEIOPS	
Effecteninstellingen	IOSCO	ESC	CESR	
Cross-sector	Joint Forum	FCC	MTG	

Legenda: BCBS = Basel Committee on Banking Supervision; IAIS = International Association of Insurance Supervisors; IOPS = International Organization of Pension Supervisors; IOSCO = International Organization of Securities Commissions; EBC = European Banking Committee; EIOPC = European Insurance and Occupational Pensions Committee; ESC = European Securities Committee; FCC = Financial Conglomerates Committee; CEBS = Committee of European Banking Supervisors; CEIOPS = Committee of European Insurance and Occupation Pension Supervisors; CESR = Committee of European Securities Regulators; MTG = Mixed Technical Group; BSC = Banking Supervision Committee.

DNB heeft zitting in de mondiale gremia met uitzondering van het IOSCO, in de Europese niveau-3 comités met uitzondering van CESR, en tot slot in het BSC. In het IOSCO en het CESR wordt Nederland vertegenwoordigd door de AFM. In de niveau-2 comités zijn de ministeries van Financiën verenigd (in het niveau-2 comité voor pensioenen bovendien ook het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Via een actieve opstelling in deze fora kan DNB vroegtijdig invloed uitoefenen op de ontwikkelingen die leiden tot de kaders waarbinnen ook de Nederlandse wet- en regelgeving zal worden geïmplementeerd. Het feit dat DNB een geïntegreerde (cross-sectorale) toezichthouder is, geeft de gelegenheid om in de breedte van het internationale overleg te participeren.



## BIJLAGE 3 KOSTEN TOEZICHTACTIVITEITEN

In onderstaande tabel volgt een overzicht van de realisatie van de toezichtkosten op activiteitsniveau.

### Totale toezichtkosten per activiteit

EUR miljoen

	Realisatie jan t/m dec 2005	Budget jan t/m dec 2005	Vershil R-B jan t/m dec 2005	Vershil % jan t/m dec 2005
<b>Primaire activiteiten</b>				
Kennisopbouw	0,74	0,88	-0,14	-16,0%
Beleid en regelgeving	8,55	7,68	0,87	11,3%
Uitvoering	38,74	41,28	-2,54	-6,1%
Statistiek	6,50	5,90	0,59	10,1%
Grote projecten	2,41	3,22	-0,82	-25,3%
Externe communicatie	0,74	0,85	-0,11	-12,6%
<b>Totaal primair</b>	<b>57,68</b>	<b>59,82</b>	<b>-2,14</b>	<b>-3,6%</b>
<b>Ondersteunende activiteiten</b>				
Besturing	6,08	5,94	0,14	2,3%
Juridische ondersteuning	3,95	3,02	0,94	31,1%
ICT ondersteuning	6,60	6,90	-0,30	-4,3%
P&O ondersteuning	2,05	2,57	-0,52	-20,2%
Informatie / communicatie	7,21	7,47	-0,26	-3,5%
Facilitaire diensten	3,09	2,92	0,16	5,5%
Beveiliging en transport	1,25	1,16	0,10	8,3%
<b>Totaal ondersteuning</b>	<b>30,23</b>	<b>29,97</b>	<b>0,26</b>	<b>0,9%</b>
Extra taakstelling toezichtkosten		-1,16	1,16	
Onvoorzien toezichtkosten		1,40	-1,40	
<b>Totaal</b>	<b>87,91</b>	<b>90,03</b>	<b>-2,12</b>	<b>-2,4%</b>